

KENNIS MAKEN!

2023 in woord en beeld

UNZH Universitair Netwerk
voor de Care sector
Zuid-Holland

2023

Publiek jaarverslag

LU MC Leids Universitair
Medisch Centrum

Argos
Zorggroep
aan de Maas en de Rijn

Pieter van Foreest

Saffier Activite
samen voor de beste zorg

Gezondheid en Zorg
Florence

Topaz
leer het te leven tellen

HWW zorg
Huisartsen Wijkteam

WoonZorgcentra Haaglander

laurens
nieuwe generatie zorg

Zonnehuisgroep
Vlaardingse

Aafje

Marente

Marente

SAMEN
KENNIS
maken, delen
en toepassen

Kennis maken! Voorwoord door Wilco Achterberg	4
2023 in vogelvucht - Infographic	6

OVER HET UNC-ZH 8

Met wetenschappelijk onderzoek de ouderenzorg verbeteren	8
Verstevigde samenwerking binnen het LUMC	9
Het UNC-ZH in het LUMC - Grafische weergave	10
(Inter)nationale samenwerkingen UNC-ZH - Grafische weergave	12
De slogan in de praktijk	16
De wetenschappelijke kern	20
Ontwikkeling nieuwe website	22
Werkbezoek van Douwe Biesma, voorzitter RvB LUMC	26
Op werkbezoek: 5 inzichten uit de Chinese ouderenzorg	27
Waar zitten de kennishiaten?	
Kennisagenda Langdurige ouderenzorg samengesteld	28
Studiebeurs uitgereikt voor master Health, Ageing and Society	29

KENNIS MAKEN 30

Hoe verbeteren we kwaliteit van leven bij dementie?	
Onderzoeksthema Kwaliteit van leven bij dementie	32
Steeds meer kennis over de beste zorg voor ouderen	
Drie onderzoeken afgerond met sterke promoties	36
Kick-off 'Thuis als het kan'	39
De UNC-ZH Stimuleringssubsidie gaat naar...	42
Hoe detecteren we stress bij mensen met dementie?	
Onderzoek naar inzetten van <i>wearable</i> eHealth	43
Samen aan de slag met onderzoek in de praktijk	
Onderzoeksthema Geriatrische revalidatie	46
Actieonderzoek betekenisvolle activiteiten van start in verpleeghuis	50
Subsidie voor het ontwikkelen van een emotie-intelligente robot	51
Interview: Studenten dragen bij aan onderzoek tijdens stages	54
Onderzoekers UNC-ZH: (van) elkaar leren, motiveren en inspireren	58
De beste zorg in de laatste levensfase bij dementie	
Onderzoeksthema Palliatieve zorg bij dementie	60
Met focusgroepen en interviews wensen van doelgroepen in kaart	
Pijnprotocol voor mensen met dementie	64

Opening eerste Vitale Tuin	
Verpleeghuisbewoners naar buiten als vast onderdeel van de zorg	65

KENNIS DELEN 66

Een volle zaal bij het jaarlijkse UNC-ZH symposium	68
Linking pins UNC-ZH op bezoek bij netwerk Limburg	72
SANO-brede Inspiratiesessie Wetenschapscommunicatie	73
Kennis delen op locatie - Vijf Kenniscafé's in 2023	74
Eigen symposium op belangrijk congres palliatieve zorg	78
Kennis delen op Alzheimer Europe Conference	79
Ontwikkelde producten voor kennis delen en kennis toepassen	82
Rondetafelgesprek over dagactiviteiten bij dementie	88
Masterstudenten op bezoek in verpleeghuizen	89

KENNIS TOEPASSEN 90

Netwerken ouderenzorg op landelijke Onderwijsdag mbo	92
Implementatie in organisaties pijninstrument dementie	96
Hoe bereiken we de praktijk?	100

SAMENWERKING IN DE PRAKTIJK

Mandy Visser - Topaz	15
Wilco Achterberg, Jacobijn Gusseklo, Simon Mooijaart - LUMC	19
Christa van der Sman - Marente	25
Gert-Jan Waterink - Pieter van Foreest	35
Mari Groenendaal - Woonzorgcentra Haaglanden (WZH) en UNC-ZH	41
Lisa van Tol - UNC-ZH/LUMC	45
Rianne Robijn - Aafje	49
Sanneke Mannaert - Florence	53
Ada Bosma - Saffier	63
Eveline Korving - UNC-ZH/LUMC	71
Patty Kellenaers - Argos Zorggroep	77
Franca Corbeij - ActiVite	81
Marie-Elise Brandt - HWW zorg	87
Betty Birkenhager - Laurens	95
Roos Paardekam - Johnny Boer - Zonnehuisgroep Vlaardingen (ZHV)	99

WETENSCHAPPELIJKE PUBLICATIES 2023 102

Thema Kwaliteit van leven bij dementie	104
Thema Geriatrische revalidatie	106
Thema Palliatieve zorg bij dementie	108

Kennis maken!

Voorwoord Wilco Achterberg

Het is een eer om een voorwoord te mogen schrijven voor dit mooie verslag van de UNC-ZH activiteiten van 2023. In de komende pagina's kunt u kennismaken met een aantal collega's uit verschillende organisaties, die ons helpen om ons motto (kennis maken, kennis delen, kennis toepassen) waar te maken.

We hebben ook afgelopen jaar weer veel onderzoek verricht, zowel

praktijkonderzoek als promoties, en dat onderzoek hebben we vertaald naar de praktijk. Met factsheets, animaties, en andere hulpmiddelen. Ook zijn we samen met jullie weer actief geweest in de Kenniscafe's, en op ons jaarlijkse symposium.

Een gesmeerd team

De Linkin Pins, de oliemannetjes tussen het LUMC en de deelnemende zorgorganisaties, worden een steeds

professioneler team. Afgelopen jaar zijn ze, om te blijven leren van elkaar, naar onze collega Academische Werkplaats Ouderenzorg in Maastricht op werkbezoek geweest. Deze kennismaking met de Limburgse collega's leidde tot veel inspiratie, en tot een gezellige afsluiting op een zonnig terras — leren zonder fun, is als een ei zonder zout.

Studenten en onderzoek in de ouderenzorg

Ik wil ook speciale aandacht vragen voor de steeds hechter wordende band met onderwijsinstellingen. Wist u dat studenten van allerlei soorten opleidingen ons helpen met onze 29 onderzoeksprojecten, en dat dit voor iedereen een win-win situatie is? Wij maken de studenten enthousiast voor de ouderenzorg, en de studenten helpen ons met het maken en delen van kennis.

“Van manager tot verpleegkundige, van specialist ouderengeneeskunde tot geestelijk verzorger: wij werken interprofessioneel aan kwaliteit van zorg en kwaliteit van leven”

Magische samenwerkingen

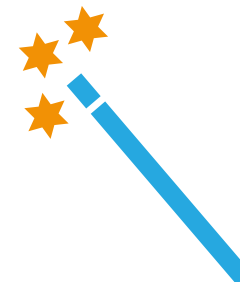
Samen is het toverwoord, en dat zie ik terug in dit jaarverslag: van manager tot verpleegkundige, van specialist ouderengeneeskunde tot geestelijk verzorger: wij werken interprofessioneel aan kwaliteit van zorg en kwaliteit van leven. En dat is best bijzonder.

Er wordt veel 'gesomberd' over de toekomst van de ouderenzorg, maar ik bekijk het ook van een andere kant: wat ik binnen onze UNC-ZH organisaties zie, zijn gedreven, gemotiveerde, en innovatieve professionals, die met plezier de uitdagingen aangaan, steeds maar weer die uitstekende zorg geven en het ook steeds nog beter willen doen.

Trots op jullie!!

Wilco Achterberg

Hoogleraar Ouderengeneeskunde
Voorzitter UNC-ZH

2023 in vogelvlucht

ORGANISATIE	KENNIS MAKEN	KENNIS DELEN EN TOEPASSEN		SUBSIDIES
 <p>12 ouderenzorg- instellingen in het netwerk</p>	 <p>30 lopende onderzoeken</p>	 <p>5 Kenniscafés op locatie</p>	 <p>19 onderwijslessen/bijdragen aan leergangen</p>	 <p>Aanvullende subsidies: ZonMw 3 projecten: 1 GR en 2 PZ € 721.617</p>
 <p>12 linking pins (2,8 fte)</p>	 <p>9 onderzoeken op geriatrische revalidatie</p>	 <p>37 presentaties, nationaal en internationaal door de onderzoekers</p>	 <p>10 niet-wetenschappelijke publicaties (vakbladen en media voor breed publiek)</p>	<p>Overig 3 projecten: 2 PhD-trajecten vanuit lidorganisa- ties: € 400.000, 1 KvL: 423.775 euro, subsidie OPZUID</p>
 <p>24 promovendi op UNC-ZH onderzoeken</p>	 <p>13 onderzoeken op kwaliteit van leven bij dementie</p>	 <p>4 onderzoeken op palliatieve zorg bij dementie en themabreed</p>	 <p>± 35.000 medewerkers in netwerk incl. lidorganisaties</p>	 <p>35 wetenschappelijke publicaties</p>
 <p>12 UNC-ZH medewerkers (8,5 fte)</p>	<p>>60.000 cliënten in het netwerk (intramuraal en in thuiszorg)</p> 	<p>3 promoties</p> 	<p>“ ± 41 citaties van wetenschappelijke publicaties</p>	<p>15 video's en animaties (uitleg en instructie)</p>

Met wetenschappelijk onderzoek de ouderenzorg verbeteren

Het UNC-ZH is een netwerk van het LUMC en twaalf ouderenzorginstellingen in Zuid-Holland. Deze dertien organisaties kennen het belang van wetenschappelijk onderzoek voor verbetering van de ouderenzorg. In het UNC-ZH zetten zij zich gezamenlijk in om dit onderzoek te stimuleren, mogelijk te maken en te begeleiden.

De academische werkplaats UNC-ZH ontvangt jaarlijks financiering van ZonMw in opdracht van het ministerie van VWS. Hiermee wordt gewerkt aan de opbouw van de kennisinfrastructuur binnen het programma Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg. Deze structurele bevestiging van het maatschappelijk belang geeft het UNC-ZH meer stabiliteit en duurzaamheid en de mogelijkheid om nog effectiever te kunnen bijdragen aan de

verbetering van de ouderenzorg. In 2023 zijn verdergaande stappen gezet in stabiliteit, duurzaamheid en effectiviteit.

Dit jaaroverzicht stelt de basis centraal: het ontwikkelen van nieuwe kennis. De onderwerpen van onderzoek sluiten vaak aan bij maatschappelijke vraagstukken, zoals de vergrijzing van de bevolking en toename van het aantal mensen met dementie. Met deze nieuwe kennis helpen we de langdurige zorg te verbeteren.

De verbinding met het academisch ziekenhuis

De thema's van het UNC-ZH sluiten binnen het LUMC aan bij de Academische werkplaats voor Geriatrie in de Eerstelijns en langdurige zorg (AGE). Deze werkplaats voor geriatrie is onderdeel van de afdeling Public Health en Eerstelijnsgeriatrie (PHEG) van het LUMC.

Academisch ziekenhuis	Leids Universitair Medisch Centrum
Afdeling	Public Health en Eerstelijnsgeriatrie
Afdelingsprogramma	AGE Academische werkplaats voor Geriatrie in de Eerstelijns en langdurige zorg
Academisch netwerk	Universitair Netwerk voor de Care sector Zuid-Holland

Het doel van het onderzoeksprogramma AGE is het verbeteren van (de organisatie) van medische zorg aan ouderen, gebaseerd op wetenschappelijke kennis en evidentie. Het UNC-ZH draagt hieraan bij door de zorgpraktijk, het onderzoek en onderwijs/nascholing zo veel mogelijk te integreren.

Verstevigde samenwerking binnen het LUMC

In het LUMC werken verschillende afdelingen op onderwijs en/of onderzoek gericht op de ouderenzorg en verpleegkunde. Hoe vind je elkaar en hoe breng je deze versterkende samenwerkingen beter naar voren? Op drie vlakken maakten we hierin grote stappen.

LEgend onderzoeksthema en website

LEgend staat voor: Lifecourse Epidemiology and Geroscience. Dit onderzoeksthema op veroudering laat zien wat er gebeurt op onderzoeksgebied binnen het LUMC. Het doel is om onderwijs en wetenschappelijke kennis op dit onderwerp te verbinden en te

benutten. Via de nieuwe website leidenlifecoursegeroscience.nl blijf je op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en evenementen.

LUMC Centrum Ouderengeneeskunde (LCO)

Het LCO wil vanuit het LUMC bijdragen aan 'passende zorg voor ouderen, altijd en overal'. Hiervoor gebruiken we onderwijs, onderzoek, zorg(innovatie), opleiding en nascholing. Ouderen zijn de co-creators en motivatoren. Het LCO staat hiermee voor een brede LUMC-samenwerking, startend bij de afdelingen Ouderengeneeskunde en PHEG. [Lees meer over het LCO op pagina 18.](#)

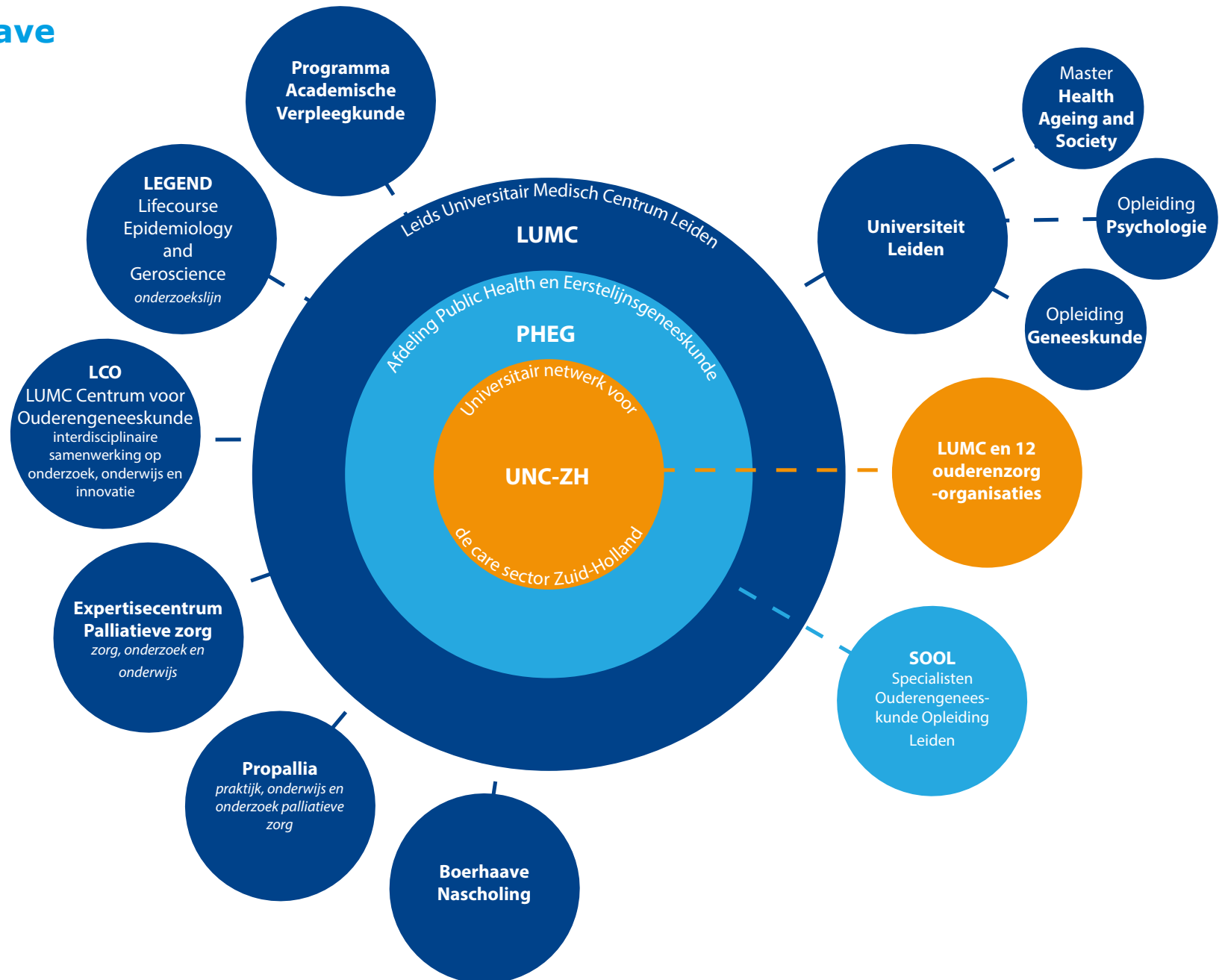
Academische Verpleegkunde

Het programma Academische Verpleegkunde richt zich op de vorming van de Academische Verpleegkunde binnen het LUMC, en verpleegkundigen uit ons netwerk zijn ook van harte welkom. Het is voor en door verpleegkundigen, waarin patiëntenzorg, onderwijs en onderzoek op het hoogst mogelijke niveau geïntegreerd en uitgevoerd worden. Vanuit het UNC-ZH is er een nauwe samenwerking. In 2023 droeg het UNC-ZH bij aan de organisatie van een symposium waarbij ook veel vertegenwoordigers uit ons netwerk aanwezig waren. [Lees meer op onze website.](#)

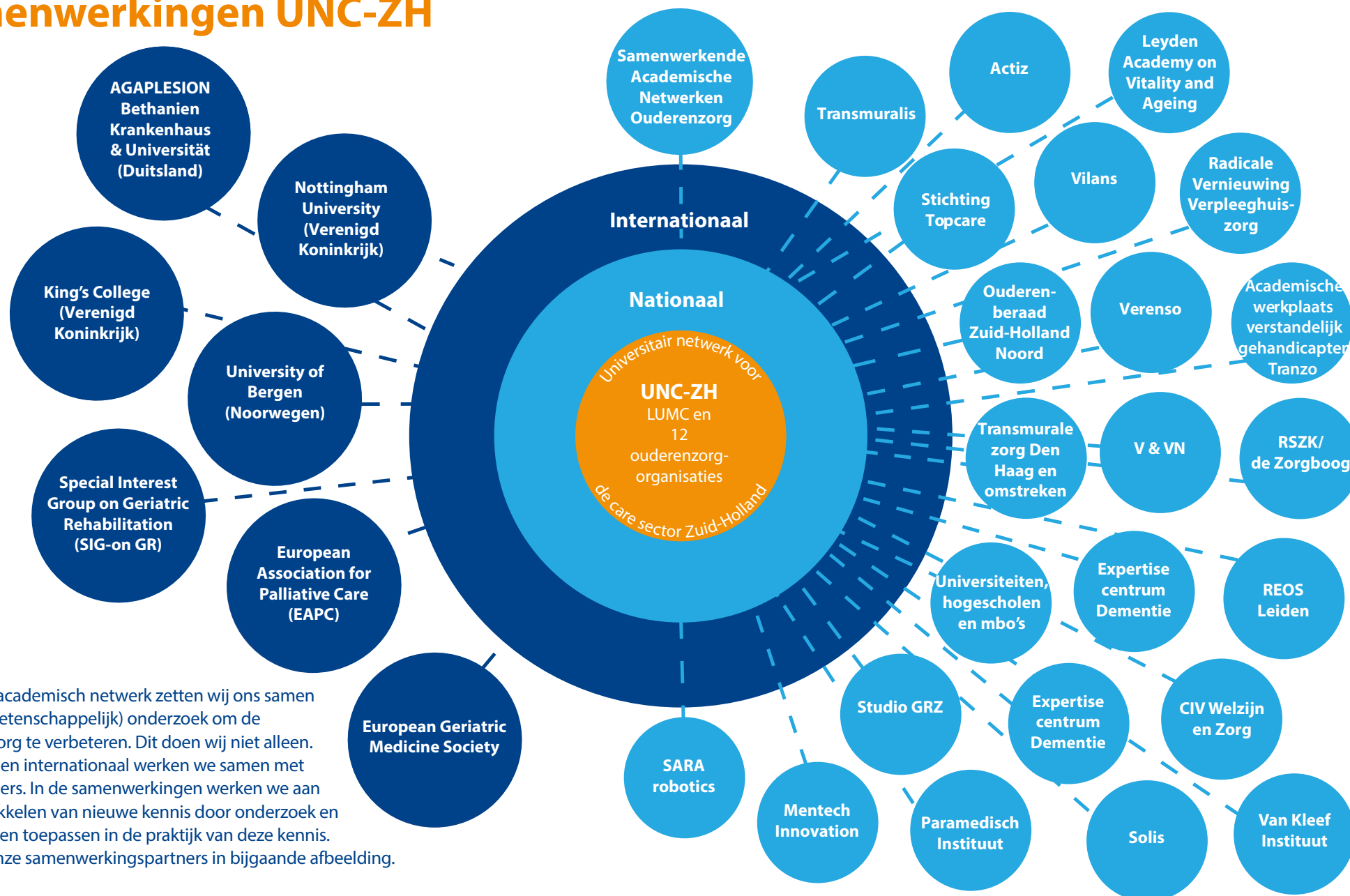
Het UNC-ZH in het LUMC

Grafische weergave

Het UNC-ZH is een netwerk van het LUMC en twaalf ouderenzorginstellingen in Zuid-Holland. In het LUMC is het UNC-ZH onderdeel van de afdeling Public Health en Eerstelijngeneeskunde (PHEG). Daarnaast hebben we binnen het LUMC op verschillende gebieden en interdisciplinair, samenwerkingen op onderzoek en onderwijs. In bijgaande figuur is dit grafisch weergegeven.

(Inter)nationale samenwerkingen UNC-ZH

Als actief academisch netwerk zetten wij ons samen in voor (wetenschappelijk) onderzoek om de ouderenzorg te verbeteren. Dit doen wij niet alleen. Nationaal en internationaal werken we samen met vele partners. In de samenwerkingen werken we aan het ontwikkelen van nieuwe kennis door onderzoek en het delen en toepassen in de praktijk van deze kennis. Ontdek onze samenwerkingspartners in bijgaande afbeelding.

 Mandy Visser
Coördinator Onderzoek en Innovatie
Onderzoeker dementie, communicatie
en sociaal welbevinden - Topaz

“Onderzoek leidt tot nieuwe inzichten, technieken en methoden voor de best mogelijke zorg en behandeling voor bewoners en cliënten. Daarom vind ik onderzoek doen heel belangrijk. Bij Topaz werken we aan een onderzoeksklimaat waarin kennis continu wordt gemaakt, gedeeld en toegepast. Dat vind ik heel mooi.”

“Onze organisatie zie ik als een toegankelijk kennisinstituut. Iedereen kan bij ons onderzoek doen. In de praktijk, als promotietraject, klein binnen het zorgteam, of groot samen met een kennisnetwerk zoals het UNC-ZH. Echt samen leren; leren te reflecteren en leren hoe het misschien wel anders kan.”

Afgelopen jaar heeft Mandy Visser de overstap gemaakt van senior onderzoeker bij de PHEG aan het LUMC naar de rol van coördinator Onderzoek en Innovatie bij Topaz. Zij vond – en vindt nog steeds - onderzoek doen naar dementie en communicatie machtig interessant, maar miste het gevoel dat zij écht iets kon betekenen voor de mensen. Via het UNC-ZH heeft zij nog steeds verbinding met de onderzoeken van het LUMC.

“Ik combineer nu het beste van twee werelden.”

“Nu zit ik weer dicht bij de mensen waar deze onderzoeken om draaien. Ik combineer nu het beste van twee werelden. Namelijk het doen en begeleiden van kwalitatief hoogstaand onderzoek waarmee de zorg voor en het leven van de bewoners en cliënten écht kunnen verbeteren. Want het hele leven telt.”

De slogan in de praktijk

Complexe zorg vraagt om onderzoek

Bij ouderen spelen vaak meerdere aandoeningen tegelijk een rol bij het welbevinden en de gezondheid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een gebroken heup door een val, maar tegelijkertijd ook bloedarmoede of dementie. Dit maakt de zorg vaak complex. Als zorgverlener moet je weten wat je doet. Wetenschappelijk bewezen behandelingen zijn daarbij van groot belang.

De activiteiten van het UNC-ZH zijn samengevat in de slogan: 'Samen kennis maken, kennis delen en kennis toepassen'. Dit klinkt als een brede opgave maar geeft tegelijkertijd, samen met onze drie thema's, een toespitsing op onze taken. Bij elke activiteit richten wij ons op een van deze drie onderdelen binnen onze thema's.

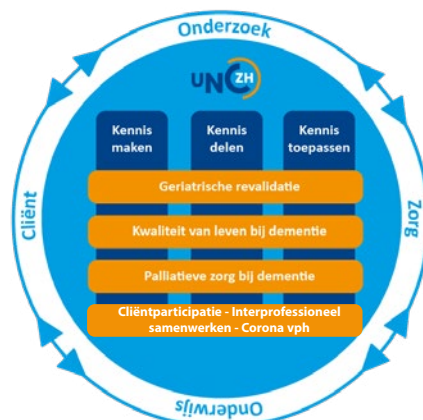

Kennis maken

In 2023 liepen 30 onderzoeken op de 3 bestaande thema's en op 3 aanvullende thema's, ieder in een andere fase van onderzoek. Het kennis maken houdt ook het stimuleren van onderzoek in, het ophalen van vragen uit de praktijk en het begeleiden van de lopende onderzoeken.

Kennis delen

Via het organiseren van webinars, symposia, maken van factsheets, berichten plaatsen op sociale media, versturen van nieuwsbrieven, interviews en andere communicatiemiddelen deelden wij opgedane kennis. Ook deelden wij voorbeelden uit de praktijk via de website, sociale media en nieuwsbrieven. Zo veel mogelijk maken wij de vertaalslag naar begrijpelijke taal met verwijzing naar de wetenschappelijke toepassing. Een netwerk geeft mogelijkheid voor laagdrempelige onderlinge kennisuitwisseling. In themagroepen

op verschillende kennisgebieden delen zorgprofessionals uit de lidorganisaties met de UNC-ZH-coördinatoren ervaring en kennis.

Het kennis delen is gericht op de onderzoekers, de zorg, de cliënten en zeker in 2023 steeds meer het onderwijs. [Lees hier meer over in het hoofdstuk kennis delen.](#)

Kennis toepassen

Door de vertaling te maken naar de praktijk is het mogelijk de opgedane kennis toe te passen, zoals gesprekshulpen, toolkits en behandelprogramma's. Niet alle onderzoeken lenen zich hiervoor of vragen om verder onderzoek. Met de praktische vertaling maken wij het gemakkelijker om een interventie op te pakken. Ook hierbij is onderwijs belangrijk (via instituten of eigen trainingen). Voor 2024 blijft dit een van onze focuspunten.

Ook in dit jaaroverzicht

Alle activiteiten van het netwerk zijn in te delen op deze drie onderdelen. Zo is het jaaroverzicht ook ingedeeld.

Thema's van onderzoek in het netwerk

Ons netwerk doet onderzoek op de volgende thema's:

- Kwaliteit van leven bij dementie
 - Geriatrische revalidatie
 - Palliatieve zorg bij dementie
- Naast deze drie hoofdthema's doen we onderzoek op drie onderwerpen die alle thema's raken:
- Interprofessioneel samenwerken
 - Cliëntparticipatie
 - COVID-19 Verpleeghuizen

Ook in 2023 waren er veel ontwikkelingen en activiteiten op onderzoek, in dit jaaroverzicht lees je er meer over!

 Wilco Achterberg, Jacobijn Gusseklo, Simon Mooijaart
Hoogleraren LUMC en 'trekkers' LCO

Het UNC-ZH werkt in het LUMC samen met het LUMC Centrum voor Ouderengeneeskunde (LCO). Het LCO is een hechte interdisciplinaire samenwerking van verschillende afdelingen in het LUMC. Hoogleraren Jacobijn Gussekloo, Simon Mooijaart en Wilco Achterberg zijn hiervan de 'trekkers'.

"Deze bundeling van kennis biedt veel mogelijkheden voor onderzoek, opleiding, nascholing, onderwijs en zorginnovatie."

Jacobijn: "Binnen het LUMC is er veel expertise op het gebied van passende medische zorg voor ouderen. In het LCO bundelen we deze expertise. Samen maken we ons sterk voor lijnloze, passende zorg voor ouderen, altijd en overal. Het LCO verbindt verschillende disciplines, zoals specialisten ouderengeneeskunde, huisartsen, internisten-ouderengeneeskunde, biologen en onderzoekers. Bij alle activiteiten worden ouderen betrokken. Deze bundeling van kennis biedt veel mogelijkheden voor onderzoek, opleiding, nascholing, onderwijs en zorginnovatie. Het UNC-ZH is hierin een goede partner voor bijvoorbeeld onderzoek en uitwisseling met de extramurale ouderenzorg."

"Zo komen we tot projecten die eerder niet mogelijk waren. In 2023 zijn we gestart met de FRIDAY-studie. Het doel van deze studie is om beter te begrijpen wat acute zorgproblemen van ouderen zijn, waarom ze optreden, en of en hoe ze eerder opgemerkt kunnen worden. We zijn gestart met de analyse van acute zorgproblemen bij ouderen in de huisartspraktijk. In 2024 gaan we de vleugels uitslaan naar eenzelfde onderzoek bij spoedopnames in verpleeghuizen, in nauwe samenwerking met het UNC-ZH. De volgende stap wordt vast en zeker de eerstehulp van het ziekenhuis. Immers, spoedzorg voor ouderen vraagt om een analyse en oplossing over alle lijnen heen."

'Ook in het studentenonderwijs brengt de LCO-samenwerking nieuwe kansen. We werken LUMC-breed samen aan beter onderwijs over ouderengeneeskunde in de studie Geneeskunde van het LUMC. Onder het thema de 'zilveren draad' leren aankomende artsen in het LUMC van de eerste tot de laatste dag van hun studie alles wat nodig is om passende zorg te gaan geven aan ouderen. De studenten zien door het onderwijs dat hierbij interdisciplinaire samenwerking cruciaal is. Ouderen van het Ouderenberaad Zorg & Welzijn Zuid-Holland Noord dragen bij aan de ontwikkeling van het onderwijsprogramma, dit is heel stimulerend.'

De wetenschappelijke kern

Wie begeleiden al die onderzoeken?

De drijvende kracht in ons netwerk is ons wetenschappelijke team: een hoogleraar, een wetenschappelijk coördinator en senior onderzoekers. Zij begeleiden alle onderzoekers en promovendi van begin tot eind.

Wilco Achterberg, hoogleraar ouderengeneeskunde, is de voorzitter van het UNC-ZH. Onder zijn betrokken begeleiding hebben al vele promovendi de eindstreep met verve behaald. Was in het begin vooral de drijfveer om de kwetsbare ouderen goed in het vizier te krijgen voor onderzoek en beleid, is dit na verloop van tijd vloeiend overgegaan naar de focus op de best mogelijke zorg voor deze doelgroep. Al moeten we altijd scherp op dat vizier blijven, zo bleek tijdens de coronapandemie. In menig radiouitzending brak hij toen zijn lans voor de ouderen in de verpleeghuizen.

Monique Caljouw, wetenschappelijk coördinator van het netwerk en vice-voorzitter, ziet bij de begeleiding van promovendi en senior onderzoekers niets over het hoofd. Van inhoudelijke lijn en visie tot punten en komma's heeft Monique een scherpe en verbindende blik. Ooit begonnen als verpleegkundige en later zelf gepromoveerd, weet zij zowel veel van de medische en de

verpleegkundige praktijk als van wetenschappelijk onderzoek.

Ons wetenschappelijk team bestaat naast deze centrale personen uit vijf ervaren **senior onderzoekers**. Aan het eind van het jaar voegde Charlotte Poot zich nog toe aan het team. Allen gepromoveerd in een zorggerelateerd onderwerp en met veel wetenschappelijke bagage zijn zij het eerste aanspreekpunt voor de promovendi. Zij geven begeleiding in de praktijk van onderzoek doen: de literatuurstudies, de onderzoeken in de praktijk, ondersteuning bij focusgroepen, en de voortgang van het onderzoek.

KERNTEAM:

Voorzitter hoogleraar Wilco Achterberg en vicevoorzitter/assistant professor Monique Caljouw werden dit jaar in het zonnetje gezet voor hun jubileum bij het LUMC. Monique het zilveren jubileum (25 jaar!) en Wilco het koperen jubileum (12,5 jaar).

SENIOR ONDERZOEKERS:

Hanneke Smaling

Miriam Haaksma

Maartje Klapwijk

Leonoor van Dam van Isselt

Margot de Waal

Rosalinde Poortvliet

Ontwikkeling nieuwe website

Overzichtelijker, toegankelijker, completer

We hebben het afgelopen jaar hard gewerkt aan de nieuwe website en het resultaat mag er zijn! Een geheel nieuw uiterlijk, een gedeeltelijk vernieuwd innerlijk en vooral heel veel ruimte voor het delen van kennis uit onderzoek en de praktijk.

Wat is er vernieuwd en wat kun je vinden op onze nieuwe website? We zijn helemaal teruggegaan naar de basis en hebben de indeling van de website goed onder de loep genomen. We hebben gekeken naar hoe we het beste alle onderzoeken, producten, documenten en nieuwsberichten kunnen structureren.

Onderzoek

De onderzoeken hebben we een nieuwe indeling gegeven, ze zijn ingedeeld in vijf aandachtsgebieden: interventies, organisatie van zorg, participatie, passende (medische) zorg en technologie.

Ieder onderzoek is ingedeeld met de onderdelen 'kennis maken', 'kennis delen', en 'kennis toepassen'. Onder kennis delen en kennis toepassen vallen alle producten en publicaties die gerelateerd zijn aan een onderzoek. Deze zijn ook allemaal terug te vinden in de bibliotheek.

In de zijbalken staat alle praktische informatie verwerkt, zoals het onderzoeksteam, onderzoeksupdates, deelnemende instellingen en financiering.

Bibliotheek

De bibliotheek is geheel vernieuwd en hebben we helemaal gemoderniseerd. Hierin vind je alle soorten documenten die aan de onderzoeken zijn gekoppeld. Deze zijn niet alleen per onderzoek te bekijken, maar ook per type (animaties, brochures, factstheets, proefschriften, etcetera), per aandachtsgebied en per jaar. Ook hebben we een zoekfunctie ingebouwd indien je gericht weet waar je naar zoekt.

Overig

Bij Actueel vind je de onderverdeling tussen nieuwsberichten, agenda en 'uit de praktijk'. Zo stroomlijnen we onze communicatie nog beter en maken we onderscheid tussen praktische nieuwsberichten en mooie verhalen uit de praktijk. Onder 'Over' vind je alle informatie over het netwerk en welke mensen binnen en buiten de organisatie betrokken zijn.

Mobiel

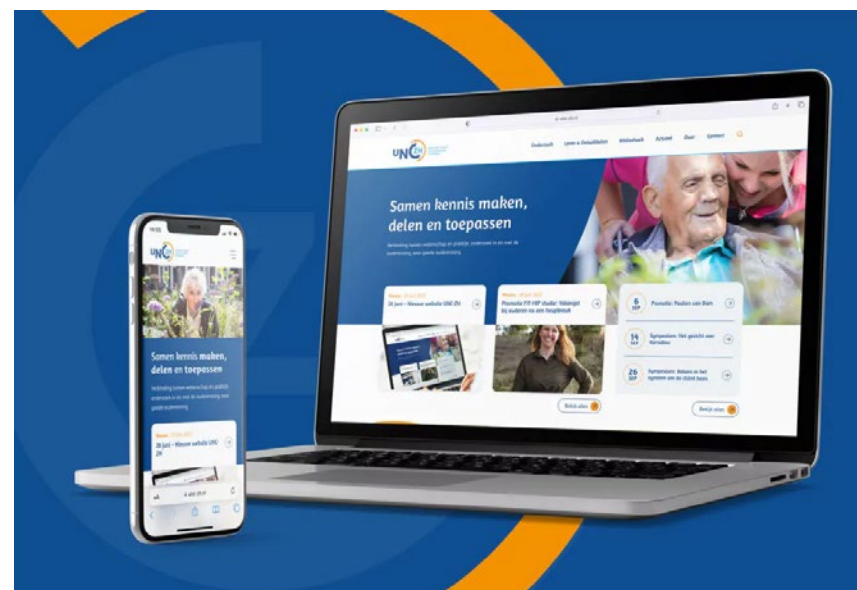
Uiteraard hebben we gezorgd dat alle pagina's ook goed te bekijken zijn op je smartphone. Wil je een onderzoek lezen en deze nog snel delen met je netwerk? Gebruik dan de handige Share-button en kies een kanaal om het te delen!

Aan dit project heeft het UNC-ZH Communicatieteam onder leiding van Eveline Korving, met Kim van den Berg hard gewerkt samen met het webbureau Kordaat. We zijn heel blij met het eindresultaat!

www.unc-zh.nl

Traktatie op de afdeling

 Christa van der Sman
Geestelijk verzorger en linking pin -
Marente

Sinds anderhalf jaar is Christa namens Marente Linking Pin bij het UNC-ZH. In 2021 is zij afgestudeerd als praktisch theoloog en met name in de laatste fase van haar studie geboeid geraakt door onderzoek. Haar eigen afstudeeronderzoek was een actieonderzoek naar het kunnen volhouden van zorgmedewerkers als zij geconfronteerd worden met levensvragen van bewoners. “Het uitzoeken, maar ook het concreet maken van de resultaten, in mijn geval een training voor medewerkers, dat past precies bij het motto van het UNC-ZH: Samen kennis maken, delen en toepassen. Verbinding tussen wetenschap en praktijk: onderzoek in én met de ouderenzorg, voor goede ouderenzorg.”

Binnen Marente is Christa lid van de Onderzoekscommissie (OC). In de OC wordt besloten aan welke onderzoeken Marente deelneemt. Christa vertelt: “We kijken of een onderzoek bij onze organisatie past. Maar er zijn ook onderzoeken die soms minder bij Marente passen maar wel maatschappelijk van belang zijn. Dan proberen we ook daar aan deel te nemen.”

“De ouderenzorg helpen verbeteren. Ik ben daar graag onderdeel van.”

De OC houdt graag contact met de onderzoeker en kijkt hoe het onderzoek na afloop is in te bedden in de praktijk. Christa: ‘Niet altijd het makkelijkst, maar wel waar het om gaat. De resultaten daar terecht laten komen waar mensen er iets mee kunnen’.

De regelmatige overleggen met de andere Linking Pins beschouwt Christa als erg plezierig: ‘Samenwerken en kennis uitwisselen met bevlogen professionals uit verschillende organisaties is verrijkend voor mijn werk in de ouderenzorg. Een mooi gezelschap waarin iedereen hetzelfde doel voor ogen heeft: de ouderenzorg helpen verbeteren. Ik ben daar graag onderdeel van.’

Werkbezoek van Douwe Biesma, voorzitter RvB LUMC

De voorzitter van de Raad van Bestuur van het LUMC bezoekt verschillende afdelingen en vakgroepen in het LUMC. In 2023 deed hij ook een bezoek aan het UNC-ZH. Als LUMC-ers lezen wij altijd graag de berichten over deze bezoeken op het intranet, het was dan ook mooi om het UNC-ZH zo ook eens over het voetlicht te brengen binnen het LUMC. Hieronder volgt het bericht zoals het verscheen op het intranet.

Onderzoek bij ouderen buiten het LUMC

In het gesprek met RvB-voorzitter Douwe Biesma was er veel ruimte om te vertellen wat wij als universitair netwerk doen en hoe wij samenwerken binnen het LUMC. Douwe Biesma is een geïnteresseerde gesprekspartner die graag van de hoed en de rand weet. Het UNC-ZH is immers een onderdeel van de grote organisatie waarvan hij het bestuur leidt.

Een belangrijke constatering was dat "de meeste reguliere zorg, uitgedrukt in personeel en geld, buiten de muren van een umc plaatsvindt. Jaarlijks besteden we via de WLZ (Wet Langdurige Zorg) ongeveer 29 miljard euro aan de langdurige ouderenzorg (dat is nog exclusief het budget via de Wmo, de Wet maatschappelijke

ondersteuning die via gemeentes loopt). Dat is meer dan de 28 miljard euro die we aan de medisch specialistische zorg uitgeven. Toch vindt het overgrote deel van wetenschappelijk medisch onderzoek binnen de umc's plaats. We investeren al jaren heel veel in wetenschappelijk onderzoek naar weinig voorkomende aandoeningen, maar pas recent doen we een beetje onderzoek in de langdurige zorg voor ouderen. Onderzoek buiten de muren van een umc, daar richt het UNC-ZH zich op," zo stond in het bericht op LUMC-intranet. Ook kwam ter sprake hoe we vanuit het UNC-ZH samen met de andere academische netwerken ouderenzorg een belangrijke bijdrage leverden aan kennisontwikkeling voor de ouderenzorg tijdens de coronacrisis.

Een waardevol werkbezoek van de voorzitter van de Raad van Bestuur!

Op werkbezoek: 5 inzichten uit de Chinese ouderenzorg

Op werkbezoek in China en Hongkong over ouderenzorg en dementie: Wilco Achterberg vergezelde met collega's minister Conny Helder (Langdurige Zorg en Sport). Vijf inspirerende inzichten die Wilco meeneemt: 'Omarm het nieuwe, maar behoud het goede.'

'Wat mij in het algemeen opviel, is de warmte van onze gastheren en -vrouwen, de warmte van de ouderen die we daar spraken, en de trots die zij uitstraalden dat wij bij hen op bezoek kwamen.'

1 'Ik was onder de indruk van de snelheid waarmee ze belangrijke veranderingen in het zorgstelsel doorvoeren en hoe belangrijke waarden daarin nu veel meer leidend zijn dan vroeger.'

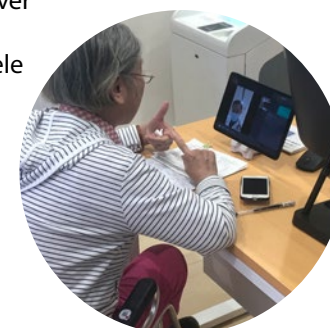
2 'Voor dementie is een indrukwekkend screeningsprogramma opgezet. Er lopen grote onderzoekscohorten om belangrijke vragen te beantwoorden.'

3 'In de behandeling is naast de medische aspecten, ook veel aandacht voor de mantelzorg en de psychosociale kanten van dementie. Ook is er veel aandacht voor wijkgerichte zorg.'

4 'Ook in China en Hongkong spelen technologie en eHealth een belangrijke rol. De hele Chinese samenleving is doordrenkt van technologie. Concrete voorbeelden hiervan konden we zien bij alle bezoeken die we hebben afgelegd. We hebben verschillende dingen geleerd en gaan op een aantal punten verder samenwerken.'

5 'Heel bijzonder vond ik hoe belangrijke tradities naast de technologische ontwikkeling blijven bestaan. Sterker nog, ze worden erin meegenomen. De dementie app, waar mensen geheugentests kunnen doen, stimuleert hen ook om Taj Chi (Chinese vechtkunst) te doen. Moderne medicatie staat naast adviezen over acupunctuur en andere traditionele geneeswijzen. Omarm het nieuwe, maar behoud het goede.'

Waar zitten de kennishiaten?

Kennisagenda Langdurige Ouderenzorg aangevuld

De academische netwerken ouderenzorg zoals het UNC-ZH hebben samen gewerkt aan een Kennisagenda Langdurige Ouderenzorg. Op welke thema's zien we kennishiaten? Op welke onderwerpen is nieuwe kennis nodig om de langdurige ouderenzorg te verbeteren? Dit dynamische document kreeg in oktober 2023 een nieuwe editie.

De zes samenwerkende Academische Werkplaatsen Ouderenzorg (SANO) lanceerden in 2022 een Kennisagenda Langdurige Ouderenzorg. In de nieuwe editie van deze kennisagenda zijn vier nieuwe thema's aan de Kennisagenda toegevoegd. Het gaat om de thema's zorgtechnologie, medicatieveiligheid, data geïnformeerde zorg en data infrastructuur, en reablement. Met de kennisagenda beschikt de langdurige ouderenzorg over een kompas dat inzicht geeft in huidige

kennistekorten en helpt bij prioritering van kennisontwikkeling. De agenda ondersteunt beleid dat gericht is op duurzame en goede zorg voor ouderen in een kwetsbare positie en geeft richting aan nieuwe onderzoekprogramma's.

Kennisthema's in versie juli 2022

- Advance care planning
- Rol leefomgeving in kwaliteit van leven en zorg
- Geriatrische revalidatie
- Leeromgevingen in de langdurige ouderenzorg
- Mantelzorg voor hulpbehoevende ouderen
- Ethische dilemma's
- Participatie van ouderen in onderzoek
- Hanteren van en interventies voor probleemgedrag bij bijzondere doelgroepen
- Implementatie van verbeteringen in de klinische praktijk van de langdurige ouderenzorg
- Infecties en antibioticaresistentie
- Betekenisvolle activiteiten voor mensen met dementie
- Eigen regie

Toegevoegd in 2023

- Zorgtechnologie
- Medicatieveiligheid
- Data geïnformeerde zorg en data infrastructuur
- Reablement

Studiebeurs uitgereikt voor master Health, Ageing and Society

En de gelukkige ontvanger is linking pin Anique Landré!

Met een studiebeurs voor de master Health, Ageing and Society brachten we een stimulans aan medewerkers uit ons netwerk om deze opleiding te volgen. Anique Landré hoorde van deze studiebeurs en meldde zich gelijk aan.

Vanuit het UNC-ZH werken we op meerdere vlakken samen met de master Vitality & Ageing van het LUMC/Universiteit Leiden. Zo volgen studenten onderzoeksstages bij het UNC-ZH of zijn er bezoeken aan de lidorganisaties voor een leerzame blik in de praktijk van ouderenzorg. Ook verzorgen we gastlessen over onderwerpen uit onze onderzoeken.

Dit jaar wilden we medewerkers uit de organisaties stimuleren deze master te volgen om hun kennis over (de zorg voor) ouderen te verrijken. Daarvoor stelden we eenmalig twee studiebeurzen voor een jaar beschikbaar. Anique is een van de gelukkigen. Zij combineert de opleiding met haar werk als

fysiotherapeut bij HWW zorg én als linking pin bij het UNC-ZH.

Anique plaatste een enthousiaste post op LinkedIn over deze studie die zij parttime volgt: "De Master Health Ageing and Society is de perfecte keuze gebleken! Zowel de inhoud en opzet als het persoonlijke contact passen echt bij me. Dank UNC-ZH Universitair Netwerk voor de Care sector Z-H voor de beurs en jullie vertrouwen! Op naar nog meer verdieping in mijn rol van linkingpin. En dank HWW zorg voor de support en de beslissing om destijds lid te worden van het UNC-ZH. Tezamen met onze onderzoekscommissie blijven we werken aan betere ouderenzorg."

Anique Landré (HWW zorg/UNC-ZH) ontvangt de beurs uit handen van Lisa van Tol, coördinator Onderwijs van het UNC-ZH

KENNIS MAKEN

Onderzoek doen, kennis ontwikkelen, is een van de kerntaken van ons netwerk. Om zo de zorg voor kwetsbare ouderen te verbeteren. Lees over onze onderzoeken en enthousiaste onderzoekers.

Hoe verbeteren we kwaliteit van leven bij dementie?

Onderzoeksthema Kwaliteit van leven bij dementie

We willen de beste zorg en een zo goed mogelijke kwaliteit van leven voor onze kwetsbare ouderen. Samen met de praktijk en (cliënt) vertegenwoordigers werken wij aan de ontwikkeling van tools die hieraan kunnen bijdragen. Hoe kies en behoud je een betekenisvolle activiteit? Draagt naar buiten gaan bij aan kwaliteit van leven? En hoe kan technologie bijdragen? In 2023 waren er belangrijke ontwikkelingen binnen dit thema. We lichten hier enkele ontwikkelingen uit.

Lopende projecten

Binnen de ENACT studie is een eerste versie van een toolkit voor het kiezen van betekenisvolle activiteiten voor mensen met dementie ontwikkeld. Deze toolkit wordt nu samen met de praktijk doorontwikkeld en de dataverzameling is in volle gang. RELOCARE, een onderzoek in brede samenwerking met de andere SANO partners, maakte mooie ontwikkelingen door. Er zijn twee prototypen van verhuisinitiatieven

voor groeps- en individuele verhuizingen ontwikkeld die nu worden getest. De VITALE TUIN is aangelegd en [feestelijk geopend bij Pieter van Foreest](#). De dataverzameling naar het tuingebruik is in volle gang en er komt binnenkort een Toolkit 'Vitale Tuin' waarmee organisaties zelf aan de slag kunnen om een tuin aan te leggen. Vanuit de MASQUE studie is bekend geworden aan welke eisen een draagbaar sensorsysteem in de kleding van mensen met een

verstandelijke beperking of dementie moet voldoen om vroegtijdige signalen van stress te kunnen herkennen. Het onderzoek krijgt een vervolg in MASQUE2 waarin de sensor getest gaat worden.

Nieuwe onderzoeken

In de Proeftuin gaan we een Emotie Intelligente Zorgrobot ontwikkelen die de zorg kan helpen bij het bieden van meer persoonsgerichte zorg. Binnen de NEED-studie kijken we of en hoe niet-medicamenteuze interventies kunnen bijdragen aan het verminderen van pijn bij mensen met dementie. En samen met Saffier wordt onderzoek gedaan naar hoe het leefmilieu van mensen met het syndroom van Korsakov optimaal kan worden vormgegeven, zodat zij zoveel mogelijk zelfstandigheid en kwaliteit van leven ervaren.

Verkenning onderzoeksmogelijkheden

Het bieden van goede thuiszorg voor mensen met (gevorderde) dementie is een grote uitdaging, waarbij vaak veel van de mantelzorger wordt gevraagd. Wanneer een mantelzorger overbelast raakt of wanneer het onbegrepen gedrag van de persoon met dementie plots verergert, leidt dit regelmatig tot een crisisopname in het verpleeghuis. Dit onderwerp wordt een aandachtspunt voor komende jaren.

Thema Kwaliteit van leven bij dementie in 2023

10 Publicaties

13 Lopende onderzoeken

1 Proefschrift

Promotie

Paulien van Dam rondde haar promotieonderzoek af waarin zij antwoord geeft of regelmatig paracetamol gebruik effect heeft op kwaliteit van leven, neuro psychiatrische symptomen, pijn, zorgafhankelijkheid en dagelijks functioneren bij personen met gevorderde dementie. Lees meer [hierover op pagina 37](#).

Onderzoek uit de praktijk

In 2023 ging de UNC-ZH stimuleringsubsidie naar Christine Koevoets, logopedist bij TOPAZ. Zij gaat onderzoeken of aanpassing van de consistentie van voeding en dranken bij personen met dementie en dysfagie effect heeft op kwaliteit van leven. Lees meer hierover op [pagina 42](#).

'We dragen als ouderenzorgorganisatie wetenschappelijk onderzoek een warm hart toe. Ikzelf ook met mijn basis als verplegingswetenschapper. Onderzoek komt bij Pieter van Foreest in verschillende lagen terug. Er leeft hier een onderzoeks'mind', daar ben ik heel blij mee.'

'We faciliteren wetenschappelijk onderzoek zoals Vitale Tuin door Melanie van der Velde bij het UNC-ZH. Daarnaast hebben we contacten met mbo- en hbo-instellingen om onderzoek en innovatie meer in het curriculum te krijgen, voor leerlingen die bij ons een werk- of onderzoeksstage komen doen. Onze kwaliteitsverpleegkundigen doen vaak evidence-based onderzoek of zijn vaak betrokken bij innovatie en implementatie bij Pieter van Foreest.'

“Die samenwerking en het kennis delen vind ik heel belangrijk.”

'Als bestuur voorzien we bijvoorbeeld in belangrijke randvoorwaarden bij onderzoek. Zo is het zonde als onderzoek en resultaten blijven liggen door personeelsverloop in de organisatie. Bij het onderzoek van Melanie speelt nu de belangrijke vraag: hoe krijg ik de resultaten structureel in een werkwijze geïmplementeerd? Heel goed dat dat onderdeel is van haar onderzoeksplan.'

'Het is heel mooi dat binnen de kring van het UNC-ZH ook samen gesproken wordt over hoe je resultaten kunt implementeren en elkaar daarin ook versterkt. Bijvoorbeeld het pijninstrument PAIC die binnen andere organisaties al op een hele mooie manier geïmplementeerd wordt, zo kun je van elkaar leren. Die samenwerking en het kennis delen vind ik heel belangrijk. In 2024 gaan we op volle kracht door met onderzoek. Ook om zo te werken aan oplossingen voor de uitdagingen die de ouderenzorg de komende jaren heeft.'

Steeds meer kennis over de beste zorg voor ouderen

Drie onderzoeken afgerond met sterke promoties

Met wetenschappelijk onderzoek kunnen we uitvinden wat werkt en niet werkt in de zorg. In 2023 slaagden twee specialisten ouderengeneeskunde en een onderzoeker erin om hun proefschrift af te ronden en succesvol te verdedigen.

Maaïke Scheffers Management of fear of falling after hip fracture (FIT-HIP studie)

Maaïke Scheffers promoveerde 2 februari 2023 op haar onderzoek naar het behandelen van valangst bij ouderen met een heupbreuk. Zij was specialist ouderengeneeskunde bij lidorganisatie ActiVite, later bij Topaz. Zij deed onderzoek tijdens de opleiding tot specialist ouderengeneeskunde in Leiden (SOOL).

[Bekijk proefschrift Maaïke](#)

[Bekijk factsheet](#)

Ruim 17.500 ouderen per jaar komen in het ziekenhuis voor een heupbreuk. Daarna hebben zij vaak aanhoudende valangst. Dit kan het herstel vertragen.

Maaïke onderzocht of de FIT-HIP interventie voor behandeling van valangst na een recente heupbreuk leidt tot een beter herstel. De FIT-HIP interventie is een cognitieve gedragsmatige behandeling met meerdere componenten. Conclusies zijn onder andere dat vroegtijdige behandeling van valangst in de GRZ niet nodig is voor alle patiënten met valangst; en dat de selectie van patiënten met valangst (wie moet er

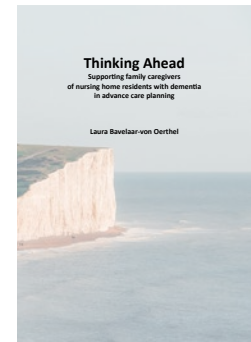
behandeld worden?) een belangrijk aandachtspunt is voor onderzoek en praktijk.

[Bekijk infographic](#)

[Bekijk webinar](#)

Laura Bavelaar Thinking Ahead - Supporting family caregivers of nursing home residents with dementia in advance care planning (MySupport-studie)

Laura Bavelaar promoveerde 28 februari 2023 op haar onderzoek naar manieren van ondersteuning van naasten met dementie in vroegtijdige zorgplanning. Zij deed dit onderzoek als onderzoeker aan het LUMC/ UNC-ZH.

[Bekijk proefschrift Laura](#)

[Bekijk webinar](#)

Wanneer een verpleeghuisbewoner met dementie zelf geen beslissingen meer kan nemen, moeten hun

naasten en verpleeghuismedewerkers beslissen over zorg en behandeling. Naasten ervaren vaak onzekerheid over het beloop van de dementie, vooral wanneer er geen gelegenheid is om belangrijke aspecten van zorg te bespreken. Laura onderzocht voor haar proefschrift waarom palliatieve zorg nog niet optimaal is en hoe dit kan worden verbeterd. Uit dit onderzoek kwamen praktische handleidingen voor de praktijk.

Paulien van Dam Quality of life, care dependency and paracetamol in advanced dementia (Q-PID studie)

Paulien van Dam promoveerde op 6 september 2023 op haar onderzoek

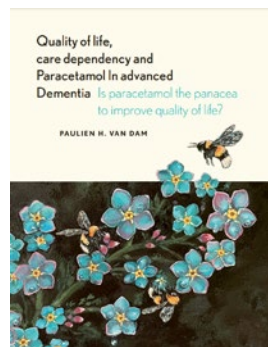
naar de vraag of paracetamol werkt als laagdrempelig middel om de kwaliteit van leven bij verpleeghuisbewoners met ernstige dementie te verbeteren. Zij is specialist ouderengeneeskunde bij lidorganisatie Topaz. Zij deed onderzoek tijdens de opleiding tot specialist ouderengeneeskunde in Leiden (SOOL) en in samenwerking met de Universiteit van Bergen (Noorwegen).

Het doel van het onderzoek van Paulien was om het effect van paracetamol op kwaliteit van leven, welbevinden, pijn, neuro-psychiatrische symptomen, zorgafhankelijkheid en dagelijks functioneren van mensen met gevorderde dementie wonend in een verpleeghuis te onderzoeken.

Uit dit onderzoek werd duidelijk dat paracetamol alleen geen wondermiddel is om kwaliteit van leven, welbevinden, pijn, neuro-psychiatrische symptomen, zorgafhankelijkheid en dagelijks

functioneren te verbeteren van verpleeghuisbewoners met gevorderde dementie. Daarnaast is de conclusie dat zorg en behandeling op maat en een aanpak met zowel medicamenteuze als niet-medicamenteuze interventies de kwaliteit van leven meer zou kunnen verbeteren dan een medicamenteuze aanpak alleen.

- [Bekijk proefschrift Paulien](#)
- [Bekijk factsheet](#)
- [Bekijk webinar](#)

Hoogleraar Bettina Hosebø van Bergen Universiteit (Noorwegen) was ook aanwezig bij de promotie als lid van de promotiecommissie.

Kick-off 'Thuis als het kan'

Onderzoeksproject in de regio's Limburg, Noord-Holland en Zuid-Holland

Het aantal ouderen neemt toe en de zorg wordt steeds duurder. Dat merken we ook in de geriatrische revalidatiezorg (GRZ). Ook de wensen van cliënten veranderen: zij hechten steeds meer waarde aan revalidatie dicht bij huis. We moeten de GRZ dus anders vormgeven: méér ambulante (vanuit huis) en minder in het verpleeghuis of de revalidatiekliniek.

1 juni 2023 startte het onderzoek 'Thuis als het kan'. In dit onderzoek ontwikkelen we op basis van bestaande goede voorbeelden de ambulante GRZ in drie regio's. Daar volgen we hoe cliënten, naasten en zorgverleners het ambulante GRZ-traject ervaren en welke effecten deze behandeling heeft, bijvoorbeeld op de kwaliteit van leven of het zorggebruik van cliënten. Onze resultaten moeten alle landelijke regio's helpen om ook passende ambulante GRZ te kunnen invoeren.

Leonoor van Dam van Isselt, senior onderzoeker bij het UNC-ZH licht toe: "In de proeftuinen ambulante

geriatrische revalidatie is het doel om in het komende half jaar van de 1.0 versie (het goede voorbeeld van Vivium/Zilveren Kruis) gezamenlijk te komen tot een 2.0 versie. Dat doen we eerst lokaal (1.1 versie van Laurens en van Pieter van Foreest), dan regionaal (1.2 versie van Zuid-Holland) en vanuit daar landelijk (de 2.0 versie). Die 2.0 versie gaan we vervolgens landelijk implementeren en evalueren. Een hele uitdaging waar ik zeer naar uitkijk! We gaan in dit project echt een versnelling geven op de ontwikkeling van de ambulante GRI!"

Dit project is een samenwerking van de academische netwerken UNO-Amsterdam, AWO-Limburg en het UNC-ZH.

 Mari Groenendaal
Lecturer practitioner - Woonzorgcentra
Haaglanden (WZH) en linking pin UNC-ZH

‘Mijn inspiratie haal ik uit het actief zijn in verschillende werkvelden; de praktijk, het onderzoek en het onderwijs. Ik zou de verbinding met de praktijk niet willen missen, daar is waar het echt gebeurt. Dat houdt me scherp.’

‘Ik heb verschillende petten op: de ene dag werk ik aan mijn promotieonderzoek, de andere dag ben ik bij een WOC-vergadering of een lerend netwerk-bijeenkomst binnen of buiten WZH. Weer een andere dag geef ik les aan studenten of denk ik mee in het lectoraat Urban Ageing van de Haagse Hogeschool.’

‘Binnen WZH ben ik gelukkig niet de enige die zich bezighoudt met onderzoek. Er is inmiddels een hele infrastructuur waarin de onderdelen kennis maken, delen en toepassen terugkomen. Trots ben ik dat we dit jaar het onderdeel Evidence Based Practice hebben toegevoegd.’

“Dit zet mij ook continu aan het denken: hoe vertalen we wetenschap naar de praktijk op een manier die aansluit?”

‘Mijn promotieonderzoek gaat over het behouden van betekenisvolle activiteiten als mensen verhuizen van huis naar verpleeghuis. Tegelijkertijd loopt er een project bij WZH op dit onderwerp. Hierdoor kunnen de resultaten direct gebruikt worden in de praktijk. Als mijn collega’s resultaten zien uit zowel het onderzoek als het project, zie ik dat het ze extra motiveert om hiermee aan de slag te gaan.’

‘Juist het verbinden van de verschillende werkzaamheden vind ik leuk. Voor een presentatie bij WZH schoot een collega mij aan: “Je gaat toch niet zo’n saaie presentatie geven hè?” Uiteindelijk maakten we samen een soort pubquiz. Dit stimuleert enorm en zet mij ook continu aan het denken: hoe vertalen we wetenschap naar de praktijk op een manier die aansluit?’

De UNC-ZH Stimuleringsubsidie gaat naar...

Logopediste Christine Koevoets van Topaz!

Dit betekent dat zij haar onderzoeksvorstel over het optimaliseren van kwaliteit van leven bij bewoners met dementie en dysfasie het komende jaar kan gaan uitvoeren in samenwerking met een senior onderzoeker van het LUMC. We feliciteren Christine en Topaz van harte met deze mooie subsidie t.w.v. 13.698 euro en kijken uit naar een prettige samenwerking!

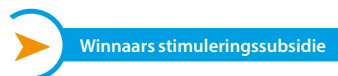

Christine Koevoets (met cheque) omringd door collega's van Topaz en linksonder senior onderzoeker Miriam Haaksma van het UNC-ZH.

Welke onderzoeksvragen leven er in de praktijk? Met de UNC-ZH Stimuleringsubsidie stimuleren we onderzoeksvragen uit de praktijk van de ouderenzorg. Vanuit het LUMC begeleiden we de onderzoeken. De inzendingen komen van ouderenzorgorganisaties uit ons netwerk.

Eerdere prijswinnaars hebben hun winnende onderzoek voortgezet als

promotieonderzoek (Mari Groenendaal en Melanie van de Velde (gedeelde winnaars in 2017)). Van twee andere winnaars, Mariska Vielvoye (2018) en Charlotte Landers (2019), verschenen in 2023 [een wetenschappelijk artikel](#) [respectievelijk uitwerking](#) van hun onderzoek.

Hoe detecteren we stress bij mensen met dementie?

Onderzoek naar inzetten van *wearable* eHealth bij mensen met dementie en verstandelijke beperking

Het onderzoek MASQUE is een schoolvoorbeeld van samenwerking over muren heen. In dit project werken de praktijk van de ouderenzorg en de gehandicaptenzorg, hogeschool en universiteiten, academische werkplaatsen en het bedrijfsleven samen. Met dank aan subsidies van ZonMw en Health~Holland.

Mensen met dementie en mensen met een verstandelijke beperking zijn vaak gevoelig voor stress, maar kunnen dit niet altijd even goed communiceren. Wanneer oplopende stress te laat wordt gesignaleerd, kan dit leiden tot onbegrepen gedrag. Het ontstane onbegrepen gedrag heeft een negatieve invloed op de kwaliteit van leven van de cliënt en diens naasten, bemoeilijkt de zorg en ondersteuning, verhoogt de werkdruk van het zorgpersoneel wat weer kan leiden tot verhoogd ziekteverzuim en personeelsverloop.

Sok als stressmeter

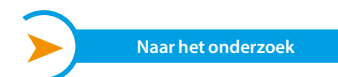
In de eerste helft van 2023 rondde de onderzoekers het eerste deel van

het onderzoek af. In dit gedeelte van het onderzoek project (MASQUE1) ontwikkelde het consortium een eerste versie van kledingstuk met sensoren (*wearable*). Dit kledingstuk, een sok bleek het beste middel, helpt bij het vroegtijdig opsporen van stress.

Nu de praktijk

Na de zomer was de kick off van het tweede gedeelte van het onderzoek. Werkt de *wearable* zoals we willen, moeten we nog iets aanpassen? In dit project gaan we de *wearable* valideren en implementeren in MASQUE2. In 2024 start het testen van de sok bij gezonde ouderen.

Lisa van Tol

Coördinator Onderwijs en onderzoeker UNC-ZH

‘In 2023 startte ik als onderwijscoördinator van het UNC-ZH, sinds 2019 werk ik al bij het UNC-ZH als onderzoeker/promovenda. Voor die tijd werkte ik als docent, dus ik ben blij dat ik me nu binnen het UNC-ZH weer met onderwijs mag bezig houden.’

‘Het laatste stapje van een onderzoek is het delen van de nieuwe wetenschappelijke kennis in een passende vorm met de juiste zorgmedewerkers en met studenten. Dat kan bijvoorbeeld een training voor verzorgenden (in opleiding) zijn, of een informatieve video voor artsen en fysiotherapeuten. Deze laatste vertaalstap is essentieel om ervoor te zorgen dat de nieuwe kennis echt leidt tot verbetering van de ouderenzorg. En daarover denk ik graag met onze onderzoekers mee.’

“De studenten van nu zijn de verzorgenden en behandelaren van de toekomst.”

‘De studenten van nu zijn de verzorgenden en behandelaren van de toekomst. Zij worden opgeleid om straks volgens de laatste ontwikkelingen de beste zorg te kunnen leveren. Ik geloof dat wetenschappelijke kennis ontwikkeld door het UNC-ZH hen daar echt bij kan helpen. Bovendien hebben we deze toekomstige medewerkers straks ook nodig om nieuw onderzoek te kunnen doen. We vertellen studenten daarom ook graag wat onderzoek is, hoe het UNC-ZH dat doet, en dat hun bijdrage daarin heel belangrijk is.’

‘Het afgelopen jaar heb ik veel enthousiaste mensen in het vakgebied mogen leren kennen, binnen opleidingsafdelingen van onderwijsinstellingen, en binnen mbo’s, hbo’s en de universiteit. Er zijn genoeg ideeën over hoe we nog meer met elkaar kunnen samenwerken. In het komende jaar wil ik een aantal van die ideeën met elkaar uitvoeren.’

Samen aan de slag met onderzoek in de praktijk

Onderzoeksthema Geriatrische revalidatie

In 2023 is de themagroep geriatrische revalidatie (GR) verder gegaan volgens de nieuwe vorm. Hierin wordt naast de centrale themagroep GR ook met een subgroep binnen een specifieke module samengewerkt. De opzet om met een subgroep grotere slagvaardigheid te krijgen heeft in 2023 zijn vruchten afgeworpen.

Eind 2023 heeft een eerste subgroep over eHealth zijn resultaten gepresenteerd. Hierbij hebben de deelnemers in de praktijk onderzocht welke bewegingssensoren bij GR-revalidanten bruikbaar zijn. Dit was een onderwerp die speelde binnen deze groep en wat goed op te pakken was. Tussentijdse bevindingen deelden zij regelmatig via de centrale themagroep met alle andere organisaties.

Vanuit de praktijk terug naar de praktijk

Tijdens een gezamenlijk georganiseerd symposium in het najaar zijn de onderzoeksresultaten aan het gehele UNC-ZH gepresenteerd. Hierdoor waren alle leden in staat de geleerde lessen mee te nemen en toe te passen binnen hun eigen organisatie. Nuttige informatie rechtstreeks uit de praktijk toepasbaar voor de praktijk.

Start nieuwe module

De centrale themagroep is in 2023 vijf keer bij elkaar gekomen waarbij naast informatie vanuit de module(s), ook informatie en kennis vanuit andere onderzoeken en projecten zijn gedeeld. Agendapunt hierbij was tevens de tweede module over cognitieve revalidatie die door een nieuwe subgroep gestart was. Deze subgroep is vier maal bij elkaar gekomen. Hierbij hebben naast kennisdeling ook live werkbezoeken aan lidorganisaties plaatsgevonden.

Deze nieuwe module cognitieve revalidatie geven we in 2024 verder vorm zodat duidelijk wordt wat er onderzocht gaat worden met het bijbehorende tijdsplan. Tussentijdse bevindingen hiervan zijn in de centrale themagroep gedeeld.

Ambulante geriatrische revalidatie

Tot slot was een agendapunt het delen van informatie over de ontwikkelingen van het landelijke project 'Thuis als het kan'. In dit project wordt onderzoek gedaan naar ambulante geriatrische revalidatie waarbij gebruik gemaakt wordt van eHealth. Dit project bestaat uit drie proeftuinen waarvan er één in Zuid-Holland (UNC-ZH) plaatsvindt, de andere twee in Limburg (AWO-Limburg) en Noord-Holland (UNO-VUmc). Binnen het

Thema Geriatrische revalidatie in 2023

12 Publicaties
9 Lopende onderzoeken
1 Proefschrift

Nieuwe onderzoeken:
• Thuis als het kan

Presentatie resultaten eerste module over bewegingssensoren

UNC-ZH werken twee lidorganisaties mee aan de proeftuin. De opgedane kennis vanuit de proeftuinen zoals de ontwikkelde zorgpaden zijn ook beschikbaar gemaakt voor alle andere lidorganisaties.

 Rianne Robijn
Verpleegkundig Specialist - Aafje

Naast verpleegkundig specialist (VS), is Rianne betrokken bij de WOC. In 2023 was ze een van de hoofdpersonen in een documentaire over het vak van de VS.

“Ik ben blij dat Aafje nu ook een VS aan boord heeft van de WOC. Verpleegkundig specialisten kunnen namelijk een mooie bijdrage leveren aan het initiëren, mede opzetten en uitvoeren van onderzoek binnen de ouderenzorg.”

“Eén van de competenties die een VS zich eigen maakt is de rol van onderzoeker. Als afgestudeerd VS zorg je dat je op de hoogte blijft van recente wetenschappelijke ontwikkelingen. Zo kan ik als VS een directe link tussen wetenschappelijke kennis en de dagelijkse zorgpraktijk leggen.”

“Ik hoor vaak dat ik voor zorgmedewerkers laagdrempelig en toegankelijk ben. Ik heb een goede band met de verpleegkundigen op de werkvloer. Dat maakt dat ik hen kan enthousiasmeren voor wetenschappelijk onderzoek. En, in de werkdruk die ze ervaren, kan uitleggen wat het belang ervan is voor de dagelijkse praktijk.”

“Binnen deze tak is het ontzettend belangrijk dat we kunnen aantonen dat de zorg die we leveren ook écht bijdraagt aan de gezondheid en het herstel van de patiënt.”

“Voor komend jaar hoop ik een actieve bijdrage te kunnen leveren aan bijvoorbeeld onderzoek binnen de GRZ, zowel op verpleegkundig als op medisch domein. Binnen deze tak is het ontzettend belangrijk dat we kunnen aantonen dat de zorg die we leveren ook écht bijdraagt aan de gezondheid en het herstel van de patiënt. Daarbij hoop ik een slag te kunnen slaan met de *follow up* van kwetsbare ouderen in de thuissituatie na een GRZ-traject. Via de WOC en het UNC-ZH blijf ik op de hoogte van de onderzoeken op dit gebied. En wellicht kan ik, samen met een aantal collega's en hulp vanuit het UNC-ZH, zelf onderzoek gaan doen!”

Actieonderzoek naar betekenisvolle activiteiten van start in verpleeghuis

Persoonsgerichte zorg: welke activiteit past bij deze bewoner?

Betekenisvolle activiteiten zijn activiteiten of bezigheden die de persoon met dementie een gevoel van plezier geven. Ze sluiten aan bij de interesses, gewoonten, identiteit, rollen en routines van de persoon met dementie en zijn aangepast aan zijn of haar mogelijkheden. Het kiezen en implementeren van betekenisvolle activiteiten blijkt in de praktijk echter lastig en niet alle bewoners profiteren van dezelfde activiteiten.

In het onderzoek ENACT ontwikkelt het onderzoeksteam in co-creatie met zorgmedewerkers, familie en vrijwilligers een toolkit met 'best practices' die ondersteunt in het kiezen, uitvoeren en evalueren van betekenisvolle activiteiten

voor verpleeghuisbewoners met dementie.

Aan de slag met het prototype

In deze nieuwe fase van de studie gaan we samen met zorgmedewerkers, vrijwilligers en naasten de eerste versie van de toolkit met betekenisvolle activiteiten voor bewoners met dementie doorontwikkelen en implementeren op locatie Leilinde van Woonzorgcentra Haaglanden (WZH) en bij locatie Akkerleven van Pieter van Foreest. Hiervoor is een actieteam samengesteld. Dit prototype van de toolkit is al een heel mooie versie. Ter ondersteuning voor het gebruik is ook een uitleganimatie gemaakt.

Subsidie voor het ontwikkelen van een emotie-intelligente robot

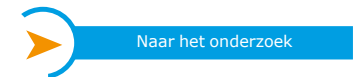
Proeftuin voor meer persoonsgerichte zorg met ondersteuning van eHealth

Met het oog op de arbeidskrapte, toenemende vergrijzing en complexere zorg, zijn digitalisering en technologie noodzakelijke stappen in de zorgtransitie. In de proeftuin gaan we een emotie intelligente robot ontwikkelen die de zorg kan helpen bij het bieden van meer persoonsgerichte zorg. Zorg is en blijft mensenwerk en daarom staat de menselijke maat binnen dit project centraal. De robot ontwikkelen we daarom ook samen met bewoners, familie en zorgmedewerkers.

Het project Emotie Intelligente Zorgrobot is medegefinancierd door de Europese Unie, het Rijk en Provincie Noord-Brabant.

Mentech heeft de HUME, een slim sensorplatform ontwikkeld, om spanningsopbouw vroegtijdig te detecteren. Zorgrobot Sara beschikt over diverse op maat gemaakte modules waarmee Sara kan helpen bij persoonsgerichte zorgtaken en dagbesteding. Door emotieherkenning en

persoonsgerichte interventies te integreren, realiseren we een autonome emotie-intelligente zorgrobot. Deze robot kan tal van sociale functies autonoom vervullen, afgestemd op de behoefte van de individuele cliënt en zijn/haar gemoedstoestand. De zorgrobot wordt ook een integraal onderdeel van het complexe zorgproces en wordt afgestemd op de wensen en behoeften van alle gebruikers om brede implementatie te ondersteunen.

 Sanneke Mannaert
Specialist Ouderengeneeskunde (SO),
kaderarts 1e lijn - Florence

'Tijdens mijn werk als kaderarts in de 1e lijn bij Florence houd ik mij veel bezig met de acute zorg bij kwetsbare ouderen in de regio Haaglanden. Daarnaast ben ik vanuit onze ouderenpoli altijd op pad om cliënten in de thuissituatie te zien.'

'Er is beperkter onderzoek gedaan bij kwetsbare ouderen. Daarom is het des te belangrijker dat deze groep meegenomen wordt in de wetenschap.'

'Ik werk veel mee aan projecten vanuit de werkvloer. Projecten waarvan ik geloof dat ze bijdragen aan de kwaliteit van zorg voor kwetsbare ouderen. Deze projecten leveren vaak weer input voor wetenschappelijk onderzoek. We kunnen vanuit de praktijk allerlei goede ideeën oppakken, maar dan moet de meerwaarde uiteindelijk ook wetenschappelijk onderbouwd worden.'

'Een voorbeeld is het project Spoedconsult SO dat ik deed voor de kaderopleiding. Als SO's zijn we voor alle huisartsen in regio Haaglanden van 08.30 uur tot 17.00 uur op werkdagen bereikbaar en beschikbaar, via een centraal telefoonnummer, voor acute zorgvragen. En kunnen we zelfs direct op huisbezoek gaan. Hiermee beogen we betere zorg te leveren, maar ook crisisopnames en onnodige SEH-bezoeken te voorkomen. Dit blijkt goed te werken en wordt heel enthousiast door alle partijen ontvangen. We hebben in het 1e jaar 758 consultaties verricht en in ruim de helft van de gevallen blijken we een crisisopname of SEH-bezoek te kunnen voorkomen. We zijn nu aan het kijken of we de resultaten van dit project ook wetenschappelijk kunnen laten onderzoeken.'

'Ik vind het heel belangrijk om onderzoek te faciliteren en om zo mijn bijdrage te leveren.'

'Binnen Florence vinden wij, artsen en behandelaren, onderzoek in de ouderenzorg heel belangrijk. Een aantal collega's binnen Florence is heel actief in de wetenschap. Onderzoek versterkt de zorgkwaliteit en dat draagt bij aan de gehele ouderenzorg. Als niet-onderzoeker, vind ik het heel belangrijk om onderzoek te faciliteren en om zo mijn bijdrage te leveren. Ik werk actief mee aan verzoeken voor het invullen van enquêtes of het aanleveren van patiënten voor deelname aan een onderzoek.'

Studenten dragen bij aan onderzoek tijdens stages

Bij verschillende onderzoeken helpen studenten mee in bijvoorbeeld dataverzameling of data-analyse. De verzoeken voor stages of scriptieonderzoek komen binnen bij de UNC-ZH stagecoördinator of wij zetten een verzoek uit bij onderwijsinstellingen. Een mooi voorbeeld hiervan is het Cared-4 onderzoek waaraan meerdere studenten van de Universiteit Leiden meewerken.

Petra Tasseron-Dries, promovenda verbonden aan het UNC-ZH en verpleegkundig specialist bij Warande, een verpleeghuisorganisatie in het midden van het land, doet onderzoek naar de rol van familie en naasten bij de aanpak van onbegrepen gedrag en pijn bij dementie. Hierbij wordt ze op sommige onderdelen ondersteund door studenten van de Universiteit Leiden. De studenten leren zo meer over onderzoek doen. Student klinische neuropsychologie Berend Vendel helpt mee met de observaties en andere dataverzameling zoals vragenlijsten voor naasten en medewerkers uitzetten en verwerken. In dit interview lees je meer over onderzoek doen naast je werk in de zorg en de samenwerking met het onderwijs.

Petra Tasseron

Petra, je bent bezig met je onderzoek naar het betrekken van familie en naasten bij de aanpak van onbegrepen gedrag. Hoe kwam je tot dit onderwerp en om onderzoek hiernaar te doen?

'Mijn interesse naar onderzoek begon al tijdens mijn opleiding tot verpleegkundig specialist. Voor mijn studie deed ik een half jaar onderzoek naar een probleemstelling vanuit de praktijk. Er kwam toentertijd naar voren dat onbegrepen gedrag bij mensen met

Onderzoeker Petra Tasseron en student Berend Vendel

dementie vaak individueel werd beoordeeld. Hierdoor was de analyse van het onbegrepen gedrag niet consistent en eenduidig. Vanuit de zorgmedewerkers ontstond de behoefte naar een vaste methode om dit gedrag goed aan te vliegen. We kozen de STA OP!-methode, een stapsgewijze multidisciplinaire methode, en voerden deze in op een pilot afdeling. Het team op die afdeling bleek net zo enthousiast als ik over de methode en van het één kwam het ander. In dit project deden uiteindelijk tien afdelingen mee. Hierna kwam de vraag; waarom ga je niet verder onderzoek doen? Uit de

evaluatie van de pilot afdeling kwam namelijk naar voren dat we de naasten in de STA OP!-methode misten. Een mooi uitgangspunt voor een (nieuw) onderzoeksproject.'

Wat werd je onderzoek precies?

'Het hoofddoel van dit project is om te onderzoeken hoe we familieleden/naasten kunnen betrekken bij een multidisciplinaire methode voor het omgaan met onbegrepen gedrag en pijn bij mensen met dementie, specifiek binnen de context van het verpleeghuis. Hierin wordt ik begeleid door mijn promotoren

Wilco Achterberg en Jenny van der Steen en co-promotor Hanneke Smaling.'

'Om dit doel te bereiken, hebben we verschillende studies uitgevoerd. Ten eerste deden we een kwalitatieve studie naar de ervaringen met familiebetrokkenheid in het Namaste Familieprogramma om leerpunten van deze studie mee te nemen in de praktijk.'

'Ten tweede voerden we een literatuurstudie uit naar best practices voor het betrekken van naasten bij interventies gericht op onervulde behoeften van bewoners met dementie in het verpleeghuis.'

'Hierna hebben we een mixed-methods-onderzoek gedaan om de STA OP!-methode aan te passen door naasten toe te voegen. We pasten dus verschillende onderzoeksmethoden toe, zoals klankbordgroepen met hierin naasten, zorgverleners en ervaringsdeskundigen. We bespraken hierin de STA OP!-methode en kwamen op twintig ideeën die we hebben toegevoegd in de verschillende stappen.'

'Deze aangepaste versie van de STA OP! met naasten methode waarin naasten worden betrokken in de stappen, hebben we getoetst in de praktijk. Hierbij keken we naar het effect van de aangepaste methode

op gedrag, pijn en kwaliteit van leven van de bewoner. Ook letten we op de emotionele belasting van de zorgverleners en de impact op naasten door de methode te implementeren. Ter afsluiting van het onderzoek vindt er nog een evaluatie van de aangepaste STA OP!-methode plaats.'

"Onderzoek doen vind ik harstikke leuk, met name door de resultaten terug te zien in de dagelijkse praktijk." – Petra Tasseron

Je bent naast promovenda ook verpleegkundig specialist. Hoe vond je het om onderzoek te doen naast je werk?

'Onderzoek doen vind ik harstikke leuk, met name door te zien wat je kunt verbeteren en wat het oplevert. De combinatie van parttime onderzoek doen en parttime werken in de praktijk was soms lastig, vooral in de covid-jaren. Toen stond het verpleeghuis op zijn kop. Gelukkig krijg ik vanuit mijn werkgever steun en de ruimte om dit uit te voeren. Het is goed dat familieparticipatie nu op de agenda van de organisatie staat en dat de methode omarmd wordt. Dat heeft het mij opgeleverd, het kostte tijd maar we hebben nu wel resultaat.'

Petra krijgt ondersteuning van studenten van de Universiteit Leiden bij dit project, op dit moment is Berend Vendel onderdeel van het team.

Berend, vanuit welke opleiding doe jij mee aan het onderzoek?

'Ik studeer op dit moment klinische neuropsychologie en ik doe mee aan dit onderzoek als onderdeel van mijn masterscriptie.'

"Het leukste aan dit onderzoek vond ik dat ik concreet meewerkte aan een interventie."

Berend Vendel

Wat waren jouw taken binnen het project?

'Ik heb observaties, interviews en dataverwerking verricht. Als eerste deed ik de observaties met behulp van de PAIC-methode om pijn te herkennen bij mensen met dementie. Dit vond ik een heel interessant gedeelte om te doen. Voor de interviews sprak ik met zowel naasten als zorgmedewerkers. Dit verliep succesvol omdat mensen over het algemeen veel te delen hebben. Daarnaast nam ik actief deel aan het verwerken van data, zoals de gegevens afkomstig van de interviews die ik heb afgenomen.'

Kende je de ouderenzorg al? Wat vond je ervan?

'Ja, ik kende de ouderenzorg al een beetje, er is veel aandacht voor de ouderen(zorg) en dementie in mijn opleiding. Het was leuk om via onderzoek verder kennis te maken met de ouderenzorg en met data te werken. Het leukste aan dit onderzoek vond ik dat ik concreet meewerkte aan een interventie. Of ik in de toekomst nog meer onderzoek wil doen, weet ik nog niet zeker, maar ik ben zeker van plan om met mensen te gaan werken.'

Petra, kun je al een uitkomst delen?

'Ja! Eén van de onderzoeksresultaten is dat het belangrijk is om de STA OP!-methode goed uit te leggen aan naasten/ familie zodat zij duidelijk weten wat de verschillende stappen binnen de STA OP! met naasten methode zijn en wat hun rol is. We zien ook een positief effect op onbegrepen gedrag en de emotionele belasting van het gedrag op de zorg.'

Komt er een eindproduct?

'We willen graag een werkboek voor iedereen maken, zowel voor zorgverleners als voor naasten. En de oorspronkelijke STA OP!-methode heeft een VILANS-erkenning, uiteindelijk is het doel dat ook deze vernieuwde STA OP!-methode met betrekken van naasten een VILANS-erkenning krijgt.'

Onderzoekers UNC-ZH: (van) elkaar leren, motiveren en inspireren

Onderzoekers binnen het UNC-ZH werken volledig als onderzoeker voor het LUMC of ze werken daarnaast in de ouderenzorgpraktijk. De achtergronden zijn daardoor vaak verschillend, maar één ding hebben de onderzoekers gemeen: ze doen wetenschappelijk onderzoek volgens vereiste stramien. En daarin zijn vaak veel herkenningmomenten. 'Lastig die data-analyse', of iemand anders vindt dat juist een interessant gedeelte. De ander heeft juist meer met het schrijven of delen via social media.

Binnen het UNC-ZH is een collegiale sfeer onder de onderzoekers: ze staan open om van elkaar te leren of elkaar zonodig te motiveren. Voor dit jaarverslag lichten we hier twee bijeenkomsten uit die deze collegialiteit ondersteunt: de inspiratiesessies 'Kenniss delen' en 'Kwaliteit van leven'.

Inspiratiesessie Kenniss delen

Onderzoek doen is één, maar de ontwikkelde kennis daarna richting de praktijk krijgen is de volgende uitdaging. En de stap van het kennis delen begint niet pas bij het afronden van het onderzoek. In de inspiratiesessie kwamen

verschillende vraagstukken aan bod. Hoe creëer je draagvlak, wat zijn nog andere middelen dan het nu veel gebruikte sociale media om kennis te delen?

Bij '**Kenniss delen buiten de socials**' was er aandacht voor het in kaart brengen van de 'stakeholders', de belanghebbenden van je onderzoek en hun rol.

Ook is **cliëntparticipatie** een belangrijke manier om draagvlak te vergroten. Hoe kun je iemand uit de doelgroep betrekken bij je onderzoek?

Ook deelden we met de onderzoekers het belang van formulering in de presentatie over **causaliteit**: we kunnen (meestal) niet zien dat X oorzaak is van Y.

Daarnaast was er aandacht voor de infrastructuur van het UNC-ZH en de nieuw in te delen thema's. Dit worden in 2024

aandachtsgebieden die beter aansluiten bij de actuele onderwerpen van onderzoeken.

Foto's Inspiratiesessie Kenniss delen

Foto's Inspiratiesessie Kwaliteit van leven

Inspiratiesessie Kwaliteit van leven

Met 12 lopende onderzoeken op het onderzoeksthema Kwaliteit van leven in 2023 wilden we alle onderzoekers op dit thema bij elkaar brengen. Ongeveer weten de onderzoekers wel van elkaar waar de ander mee bezig is, maar tijdens deze inspiratiesessie was er ruimte om daar eens dieper op in te gaan. Hoe pak jij je onderzoek aan, wat

speelt er bij jouw onderzoek? Sommige onderzoekers zijn al verder in hun onderzoekstraject, anderen starten net. Een mooie manier om kennis met elkaar uit wisselen, beter op de hoogte te zijn van elkaars onderzoek en elkaar daarna makkelijker weten te vinden voor vragen of om te sparren. Een geslaagde middag op dit belangrijke onderzoeksthema voor kwetsbare ouderen in de verpleeghuiszorg!

De beste zorg in de laatste levensfase bij dementie

Onderzoeksthema Palliatieve zorg bij dementie

Palliatieve zorg voor mensen met dementie is en blijft een belangrijk thema. Het beloop van de ziekte dementie is bij iedereen anders dus dat maakt het nog een grotere uitdaging om over het inzetten van palliatieve zorg na te denken. Vaak kunnen mensen hier zelf niets meer over aangeven als ze verder in het ziekteproces zijn dus moet je hier al vroeg over nadenken. Meerdere onderzoekers van het UNC-ZH zijn betrokken bij onderzoeken die te maken hebben met dit thema.

Promotie

Op 28 februari promoveerde Laura Bavelaar onder begeleiding van Wilco Achterberg, Jenny van der Steen en Mandy Visser op de mySupport studie, een internationale studie naar de implementatie en effectiviteit van ondersteuning voor naasten bij proactieve zorgplanning voor verpleeghuisbewoners met dementie. Het onderzoek is gericht op het verbeteren van palliatieve zorg voor mensen met dementie, met specifieke aandacht voor de

naasten. [Zie ook pagina 37 van dit jaarverslag.](#)

Richtlijn Palliatieve Zorg bij Dementie

Maartje Klapwijk, senior onderzoeker van het UNC-ZH, was voorzitter van de werkgroep herziening richtlijn Palliatieve Zorg bij Dementie van het IKNL waar met een multidisciplinair team 2 jaar aan gewerkt is en deze verscheen in oktober 2023. De nieuwe richtlijn kreeg veel aandacht op social media en diverse congressen, o.a. met een webinar voor 1000 mensen via Alzheimer

Nederland en Carend in november en op een richtlijnen symposium van het IKNL in december. Jenny van der Steen die ook verbonden is aan het LUMC was hierbij ook betrokken.

Nieuwe onderzoeken

Binnen het UNC-ZH werken we aan een nieuwe vragenlijst voor het verbeteren van palliatieve zorg voor mensen met dementie waar we in 2024 onderzoek mee gaan starten. Een aanvraag voor een AIOTO, arts in opleiding tot specialist ouderengeneeskunde gecombineerd met een promotietraject, is eind december 2023 goedgekeurd door ZonMw. In dit onderzoek gaan we kijken hoe we symptoomlast bij mensen met dementie beter kunnen meten. Deze nieuwe onderzoeken dragen bij aan meer kennis over kwaliteit van leven en kwaliteit van sterven en kunnen dus verbetering van palliatieve zorg bij mensen met dementie geven. Jenny heeft ook meegewerkt aan een internationale publicatie over een nieuwe definitie van advance care planning (proactieve zorgplanning) welke in november is verschenen. Ook deze publicatie staat aan het einde van dit jaarverslag.

Lopende projecten

Meerdere onderzoeken liepen door in 2023 waaronder Covid onderzoek, mySupport, Namaste, proactieve zorgplanning en CONT-END. In 2024 worden deze projecten afgerond en volgen de resultaten.

Thema Palliatieve zorg bij dementie in 2023

11 Publicaties

1 Proefschrift

4 Lopende onderzoeken

Samenwerking

Er is een actieve samenwerking met het Consortium Palliatieve Zorg Propallia die ook als missie heeft om de palliatieve zorg in de regio noordelijk Zuid-Holland te verbeteren. Onder andere binnen het Droge Mond Project (MEP-studie), waaraan door de lidorganisaties van het UNC-ZH actief wordt deelgenomen. Met de afdeling Ethiek en Recht van het LUMC werken we samen binnen het End of Life in Place onderzoek, hierin wordt met mensen met dementie en hun naasten onderzocht wat hun voorkeuren zijn wat betreft de plaats van zorg en plaats van sterven.

Ada Bosma
Teammanager - Saffier

'Binnen de muren van Saffier zie ik dat de aandacht voor onderzoek in de ouderenzorg gestaag groeit. Het besef dat we in de toekomst te maken krijgen met een groeiende populatie ouderen, waarvan een toenemend aantal met dementie, vraagt om vernieuwing en aanpassing binnen intramurale zorginstellingen.'

'In de dynamische wereld van de ouderenzorg is het van cruciaal belang om met de tijd mee te gaan. Onlangs deden we bij Saffier-locatie Nebo onderzoek naar de effecten van open afdelingsdeuren. Een inspirerend initiatief dat de veranderende behoeften van de bewoners in kaart brengt. Dit hebben we gepresenteerd in een succesvol Kenniscafé.'

'Nieuwsgierig naar de impact van de aanstaande beweegtuin op dezelfde locatie, heb ik deze onderzoeksvraag voorgelegd aan studenten van de Master Health, Ageing and Society. Het doel is om inzichten te verkrijgen die het leefplezier van de bewoners positief beïnvloeden. Het valt op dat er nog zeker werk verzet moet worden om onderzoek en ouderenzorg volledig te integreren.'

'Persoonlijk vind ik het een mooie uitdaging om wetenschappelijk onderzoek naadloos te integreren in het dagelijks werk.'

'Persoonlijk vind ik het een mooie uitdaging om wetenschappelijk onderzoek naadloos te integreren in het dagelijks werk. Hierbij maken we graag gebruik van bewezen methoden van bijvoorbeeld een kennisnetwerk zoals het UNC-ZH. We maken ook gebruik van de wetenschappelijke basis van de Sociale Benadering, gelegd door Anne-Mei The. Beide bieden voor ons een waardevol houvast waarmee we positieve impact willen creëren.'

'Kortom, er ligt een boeiende wereld aan onderzoekskansen in de intramurale ouderenzorg! Hier werken we vanuit Saffier aan door samen te werken met kennisnetwerken, de regio en een nieuwe generatie enthousiaste studenten. De sleutel tot succes ligt in deze gezamenlijke inspanningen om de ouderenzorg van de toekomst vorm te geven.'

Met focusgroepen en interviews wensen van doelgroepen in kaart

Pijnprotocol voor mensen met afasie

Voor het onderzoek 'Pijn bij afasie: een onbesproken probleem' door promovenda Carolien de Vries (klinisch logopedist bij Topaz) was het een mooi en intensief jaar.

'Pijnprotocol voor mensen met afasie' beschikbaar. Deze conceptversie wordt in 2024 getest in de praktijk.

Of zoals Carolien het zelf verwoordt in een bericht op LinkedIn:

'Een promotie-onderzoek doen? Ik? Zou dat wel wat

zijn? Nou oké. Alleen dan wel graag wanneer het onderzoek ook daadwerkelijk een bijdrage levert aan de werkvloer. Kan dat?

Ja, het kan! Het werd een co-creatie: een pijnprotocol ontwikkeld met, door en voor personen met afasie.'

In dit jaar was het na de literatuurstudie tijd om input op te halen uit de praktijk voor het ontwikkelen van het pijnprotocol voor personen met afasie, en startte de proefimplementatiefase.

Met semigestructureerde interviews en focusgroepen verzamelde zij de ideeën, wensen en behoeften van personen met afasie en hun mantelzorgers en zorgprofessionals over pijn en de zorg en behandeling ervan.

Ook publiceerde zij de resultaten van gestructureerde observaties op de werkvloer naar de validiteit en betrouwbaarheid van de Pain Assessment Checklist (de Nederlandse versie (PACSLAC-D)) bij mensen met afasie na een beroerte.

En als laatste, zeker niet het minste, kwam de conceptversie van het

Naar onderzoekspagina en protocol

De eerste focusgroep over Pijn bij Afasie bij GR Van Wijckerslooth (Marente)

Opening eerste Vitale Tuin Verpleeghuisbewoners naar buiten als vast onderdeel van de zorg

Wat is het effect van tuingebruk op kwaliteit van leven en probleemgedrag van mensen met dementie in het verpleeghuis? Melanie van der Velde, psycholoog bij lidorganisatie Pieter van Foreest, doet haar promotieonderzoek naar de meerwaarde van tuingebruk en de implementatie ervan in het dagelijks leven van mensen met dementie in het verpleeghuis.

aantrekkelijk er uit ziet toch? Een toolkit is hierover nu in de maak. Maar daar stopt het niet."

"Want hoe pas je je werkdag als verpleegkundige dan eigenlijk aan om naar buiten gaan mogelijk te maken? En hoe veranker je dat in het beleid? En waar loop je allemaal tegen aan als je zo'n grote verandering wil doorvoeren op een locatie?"

2022 stond in het teken van de observaties van de bewoners met dementie: hoe ziet het dagelijks leven er nu uit en hoe vaak gaan bewoners nu naar buiten? Dat diende als nulmeting. In 2023 opende lidorganisatie Pieter van Foreest de eerste Vitale Tuin!

"In 2023 speelde de voor- en nameting van en rondom het gebruik van de geopende tuin een prominente rol voor mijn onderzoek. Hier hoop ik de eerste voorzichtige antwoorden te kunnen geven op deze vragen. Een ingewikkelde maar belangrijke stap in het onderzoek!"

Melanie licht toe: "Ons onderzoek richt zich niet alleen op de effecten van buiten zijn op kwaliteit van leven, maar ook op hoe zo'n buitenruimte, en de toegang tot en route naar de buitenruimte dan ontworpen moet zijn. Want je gaat bijvoorbeeld alleen naar buiten als je de uitgang kan vinden, je veilig voelt en het ook wel een beetje

Bekijk video van de opening

Naar het onderzoek

KENNIS DELEN

De kennis die we ontwikkelen willen we graag verder brengen. Op zo'n manier dat de kennis breed toegankelijk is. Hoe? Lees hier over voorbeelden van onze producten en activiteiten in 2023.

Een volle zaal bij het jaarlijkse UNC-ZH symposium

Over innovaties in de ouderenzorg

Met veel plezier kijken we terug op de eerste editie van het jaarlijks UNC-ZH symposium. Het was een prachtige en inspirerende dag met keynote speaker, veel verschillende sprekers, interactieve stands tijdens de lunchpauze en een heuse goochelaar. Alle lidorganisaties waren goed vertegenwoordigd. Met 176 bezoekers was het symposium een groot succes. Vanaf dit jaar zal het jaarlijks UNC-ZH symposium elk jaar plaatsvinden op de derde vrijdag van maart.

Dit jaar was het thema **'Magie van zorgtechnologie: innovaties in de ouderenzorg'**. De keynote speaker van de dag was **Prof. Niels Chavannes**, hoofd van het National eHealth Living Lab (NeLL) en hij nam ons mee in de wereld van eHealth. Er zijn heel veel gezondheidsapps, maar doen deze apps ook waar je behoefte aan hebt? NeLL filtert deze apps en doet er onderzoek naar. Niels sloot af met de volgende tip: geef zorg in een hybride vorm, eHealth samen met persoonlijke zorg.

Gedurende de dag volgden verschillende presentaties.

Suzanne Debeij legde uit welke beren je op de weg tegenkomt bij het gebruik van eHealth in de langdurige zorg en hoe je deze aan de kant kunt zetten.

Keynote speaker: Prof. dr. Niels Chavannes, hoogleraar huisartsgeneeskunde en oprichter van NeLL van het LUMC.

Een flitspresentatie ging over een pilot binnen de **themagroep Geriatrische revalidatie** over activiteitenmeters. In de pilot komen praktijk en wetenschap dicht bij elkaar door beter aan te sluiten bij de actuele wensen en behoeften.

Vanwege haar onderzoek was **Xu Jinguan** in Japan en heeft ze ons online meegenomen in haar werkzaamheden daar. Ze vertelde over de BIS-studie, onderdeel van het CONT-END programma.

Esmee Adam doet in de MASQUE-studie onderzoek naar sensoren in de kleding die stress vroegtijdig meten, zodat op tijd actie kan worden ondernomen om zo de kwaliteit van leven te verbeteren. Dit is een gezamenlijk project voor mensen met een verstandelijke aandoening zoals dementie.

Michael Zonneveld vertelde over zijn onderzoek EAGER@HOME waarbij het doel is om met behulp van eHealth ervoor te zorgen dat mensen zo veel mogelijk thuis kunnen revalideren en vervolgens zo goed mogelijk hun dagelijkse activiteiten weer kunnen oppakken.

Tijdens de lunchpauze kon de bezoeker technologische innovaties bewonderen vanuit Argos Zorggroep, HWW zorg, Saffier, Pieter van Foreest en Laurens. Innovaties

waar zij zelf trots op zijn om mee te werken en dit graag wilden delen buiten hun eigen organisatie.

Een komisch intermezzo met enthousiaste uitverkorene voor deelname goochel-act

Innovaties uitproberen in de lunchpauze

In gesprek over innovatie tijdens de lunchpauze

Aandacht voor zitgedrag: staand naar presentatie luisteren

 Eveline Korving
Coördinator Kennis & Communicatie - UNC-ZH

Oorspronkelijk komt Eveline uit de uitgeverwereld, maar na jaren zpp in communicatie en vormgeving kwam zij terecht bij het UNC-ZH. 'Het startte met een project om de communicatie voor het netwerk op te zetten. Er was toen nog niet veel, alleen een logo en af en toe een nieuwsbrief. Ik kreeg de mogelijkheid de communicatie in vaste dienst voort te zetten. Hier hoefde ik niet lang over na te denken: eenmaal op gang wilde ik het niet meer loslaten.'

'Daarnaast is het heel mooi om te werken met mensen die zo betrokken zijn bij hun werk. Veel van de onderzoekers zijn behandelaren in de praktijk die de zorg graag willen verbeteren door naast hun werk nog onderzoek te doen.'

'De vertaling van wetenschap naar praktijk blijft mij boeien.'

'Het UNC-ZH was altijd al een laagdrempeling netwerk voor onderling ervaring en kennis delen. De afgelopen jaren zie je dat dit nog meer is gegroeid: samen moeten we aan de slag om de uitdagingen van de ouderenzorg aan te kunnen.'

'De vertaling van wetenschap naar praktijk blijft mij boeien. De ontwikkelingen op wetenschapscommunicatie volg ik dan ook op de voet. Naast de grote lijnen ga ik praktisch ook veel aan de slag: van factsheets of animaties tot dit jaarverslag. Veel pak ik op van begin tot eind, dat maakt het werk mooi uitdagend en daar kan ik mijn creativiteit in kwijt. De afgelopen jaren heb ik versterking met een extra collega op communicatie. Dat is echt nodig: er gebeurt een hoop in de ouderenzorg, het is een uitdagend werkveld!'

'In 2023 was de ontwikkeling van de nieuwe website een belangrijke taak voor mij en mijn communicatiecollega. We zijn heel blij met het eindresultaat. We hebben nu meer mogelijkheden om de onderzoeken goed naar voren te brengen, met alle nodige informatie en voorbeelden uit de praktijk. Ook de online Bibliotheek toont de producten die we ontwikkelen veel overzichtelijker.'

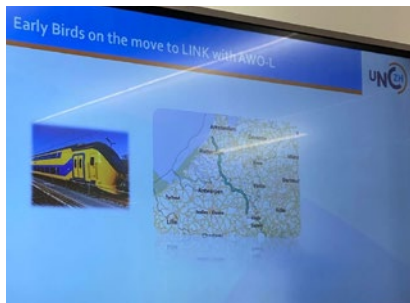

Linking pins UNC-ZH op bezoek bij netwerk Limburg

Op een mooie dag in juli togen de linking pins van het UNC-ZH naar het mooie Maastricht voor een kennisuitwisseling met de linking pins van Academische Werkplaats Ouderenzorg Limburg (AWO-L).

Op deze dag maakten de linking pins van beide netwerken kennis met elkaar. Zij wisselden met elkaar uit hoe zij de belangrijke rol bij de verbinding tussen de academische wereld en de ouderenzorginstellingen invullen. Ook inspireerden zij elkaar hoe zij de rol nog beter kunnen invullen.

Een waardevolle dag die goed werd afgesloten op een zonnig terras!

SANO-brede Inspiratiesessie Wetenschapscommunicatie

Wat verstaan we onder wetenschapscommunicatie? Wat doen we nu aan wetenschapscommunicatie bij alle academische netwerken ouderenzorg? En waar willen we meer aandacht aan besteden?

Tijdens de 'Inspiratiesessie Wetenschapscommunicatie' kwamen alle zes academische netwerken ouderenzorg bij elkaar om over deze vragen te brainstormen. Deze middag organiseerden we samen met ZonMw.

Ieder netwerk was vertegenwoordigd door vijf ervaringsdeskundigen op het gebied van communicatie, onderwijs en/of implementatie. De aanwezigen kwamen uit de academische hoek

van het netwerk, het onderwijs of de praktijk. Een mooie mix aan inzichten!

Hoe en in welke fasen van onderzoek benut je kennis? Wat zijn de belangrijkste randvoorwaarden om kennisontwikkeling en kennisbenutting vorm te geven? Boeiende vragen waarmee we in de werkvorm Wereldcafé met elkaar in gesprek gingen.

Een eerste samenvatting tijdens de afsluiting door de drie Wereldcafé-leiders brachten al interessante punten naar voren. Denk aan het uitspreken van de verwachtingen door alle belanghebbenden, nieuwsgierig zijn en muren doorbreken, en eigenaarschap. Heel nuttig om met elkaar inspiratie op te doen om het verder te brengen bij onze onderzoeken!

Kennis delen op locatie

Vijf Kenniscafés in 2023: laagdrempelige bijeenkomsten om kennis te delen in de organisaties

Met Kenniscafés bieden we een laagdrempelig podium om meer te vertellen over onderzoek en het delen van onderzoeksresultaten. De organisatie ligt in handen van de lidorganisaties zelf, in samenwerking met het UNC-ZH. In 2023 vonden vijf Kenniscafés plaats. *Nieuw dit jaar*: de samenwerking tussen organisaties om samen een Kenniscafé te organiseren. Dit is een mooi voorbeeld hoe de organisaties elkaar weten te vinden, bijvoorbeeld via de linking pins en de WOC-voorzitters! Medewerkers met verschillende functies nemen deel aan deze cafés, zowel aan de organisatie als aan het publiek.

Februari
Kenniscafé bij HWW zorg
Hart voor de zorg ... Hard voor goede zorg (14-2)
 Hoe kunnen we met hart voor de zorg ons hard maken voor kwaliteit?

Over: belevingsgericht in gesprek; de slimme rollator en de Utrechtse Schaal voor Evaluatie van de klinische Revalidatie (USER).

April
Kenniscafé bij Topaz
Zorg door de bril van de cliënt (20-4)

Wat zijn de behoeften van de cliënt? Hoe richten we de zorg in?

Over: hoe we zorg persoonsgericht kunnen maken; het Project Samenwerken aan liefdevolle zorg (participatief actieonderzoek); zelf aan de slag met clientparticipatie en voorbeelden hiervan uit de praktijk.

November
Kenniscafé bij HWW zorg en Saffier
Mantel-zorg-relaties (9-11)

Het is steeds zoeken naar een nieuwe balans in de relaties tussen mantelzorgers-naasten/client-

zorgprofessionals. Hoe kun je optimaal samen blijven werken?

Over: hoe we zorg persoonsgericht kunnen maken; de relatie tussen mantelzorg, naasten en thuiszorg middels het elektronisch cliënt dossier; het onderzoek Hartelijk Welkom over de overgang van huis naar opname en de Toolkit Samenzorg om de samenwerking van mantelzorg en intramurale zorg te bevorderen.

November
Kenniscafé bij Florence en Pieter van Foreest
Van experimenteren kun je leren (16-11)

Welke plaats nemen activiteitenmeters in bij de ontwikkelingen op het gebied van eHealth in de geriatrische revalidatie (GR)? Welke activiteitenmeters

worden er gebruikt binnen Florence en Pieter van Foreest?

Over: eHealth in de GR; het gebruik van de stappenteller in de GR; het gebruik van de Hipper in de GR en gebruiksvriendelijkheid van activiteitenmeters in de GR.

December
Kenniscafé bij Zonnehuisgroep Vlaardingen
Tijd voor verandering - Toepassing van kennis in de praktijk (14-12)

Welke praktijkgerichte onderzoeken lopen bij Zonnehuisgroep Vlaardingen en wat gebeurt er met de uitkomsten in de praktijk?

Over: beweegpatronen bij ouderen in de GR gemeten met sensoren; implementatie van de PAIC; verbetervoorstel 'Wees vriendelijk voor onvriendelijke mensen, zij hebben dat echt nodig!'; verbetervoorstel 'De overplaatsing van revalidatie naar een regulier verblijf binnen het Zonnehuis'; het project 'spasticiTIJD, op TIJD bij spasticiteit in het verpleeghuis'; een programma voor mantelzorgers en 'Na een CVA in de GRZ'; een exploratief onderzoek.

Patty Kellenaers **Communicatieadviseur - Argos Zorggroep**

Patty is werkzaam als communicatieadviseur bij Argos Zorggroep. In die rol is zij ook betrokken bij de wetenschappelijke onderzoekscommissie (WOC). De WOC werkt nauw samen met het UNC-ZH. Binnen Argos Zorggroep wordt er naar gestreefd om wetenschappelijk onderzoek echt ingebed te hebben in de organisatie.

‘Door de onderzoeken komen er vaak nieuwe inzichten die bijdragen aan taakverlichting, wat weer tot meer werkplezier leidt. Een win-win situatie.’

‘Ik werk nu ruim een jaar bij Argos Zorggroep, hiervoor had ik geen ervaring in de zorg. Ik ben het afgelopen jaar echt verrast door hoeveel onderzoek er wordt gedaan om de ouderenzorg en specifiek de zorg in onze eigen verpleeghuizen, te verbeteren. De uitkomsten dragen echt bij aan de kwaliteit van zorg. Dat is fijn voor onze cliënten, maar ook voor onze medewerkers. Door de onderzoeken komen er vaak nieuwe inzichten die bijdragen aan taakverlichting, wat weer tot meer werkplezier leidt. Een win-win situatie.’

‘Argos Zorggroep ziet wetenschappelijk onderzoek als één van de elementen die nodig is voor verbetering, vernieuwing en borging van kwaliteit van zorg. Zo gaan we van ouderenzorg naar -wat wij noemen- ‘nieuwere zorg’. Dit is hoe wij de hervorming binnen de zorg en binnen onze organisatie noemen. Deze hervorming is nodig, om ook in de toekomst zorg te kunnen bieden. Innovaties zijn hierin onmisbaar.’

‘Met de WOC gaan we dit jaar actief onderzoeksvragen ophalen uit de organisatie. Medewerkers worden uitgenodigd hun ideeën voor verbeteringen in te dienen. De WOC toetst deze ideeën en denkt bij goedkeuring mee over hoe dit verbeterplan of deze innovatie in de organisatie gebruikt kan worden. Als communicatieadviseur denk ik mee hoe we onze collega’s kunnen bereiken en enthousiasmeren.’

‘We organiseerden al een paar keer een kenniscafé. Hier komen diverse sprekers aan het woord en zijn er innovatiestands te bezoeken. Niet alleen voor eigen collega’s, maar alle collega’s uit het netwerk zijn welkom. Ook in 2024 staat er een op de agenda. Genoeg op de planning dus om bij te dragen aan de onderzoekscultuur binnen Argos Zorggroep. Voor mij zijn dit mooie en uitdagende projecten om aan bij te dragen!’

Eigen symposium op belangrijk congres palliatieve zorg

Op het 18e internationale congres van de European Association for Palliative Care (EAPC 2023) organiseerden we samen met collega's uit University College London (UCL) de parallelsessie **Monitoring Technologies in the Last Phase of Life for People with Communication Difficulties**. Jenny van der Steen en Paddy Stone (UCL) zaten de sessie voor.

Xu Jingyuan toonde een overzicht van technologieën die discomfort zouden kunnen monitoren bij het levenseinde ([CONT-END studie](#)). Hanneke Smaling presenteerde over de gebruikerseisen van een sensorsysteem geïntegreerd in kleding om stress te signaleren bij mensen met dementie ([MASQUE studie](#)). Justin Chan, UCL-collega, vertelde over de haalbaarheid om bewustzijn van mensen met ernstige dementie met technologie te monitoren. Onderzoekers en klinici in het publiek reageerden enthousiast met vragen en deelden eigen ervaringen. Er ontstonden veel leuke en interessante discussies.

Ook het kernteam van de Europese 'Taskforce ACP in dementia' presenteerde zich op het congres.

Sprekers symposium 'Monitoring technologies...'

Taskforce ACP in dementia met 2e van links Jenny van der Steen, LUMC/UNC-ZH

Dit internationale team publiceerde een [wetenschappelijk artikel over een nieuw framework voor advance care planning bij dementie](#).

Andere bezochte (inter)nationale congressen met (poster)presentaties: Jaarcongres GRZ, EuGMS, BGS, AAIC, Afasieconferentie, Nursing, SANO Wetenschapsdag, IPOS-DEM York, eHealth symposium Tilburg

Kennis delen op Alzheimer Europe Conference

De Alzheimer Europe conference droeg dit jaar de titel 'New opportunities in dementia care, policy and research'. Een belangrijk thema in onze onderzoeken, we waren welkom met presentaties en posters. Een aantal onderzoekers togen naar Helsinki in Finland.

Er waren meer dan 1100 deelnemers, een mooie mix van onderzoekers, zorgverleners, mensen met dementie en mantelzorgers. Esmee Adam gaf de eerste dag een pitch-presentatie over ons onderzoek naar eHealth-gebruik in de langdurige zorg voor mensen met dementie.

Indrukwekkend waren de verhalen en presentaties van de mensen met dementie tijdens een plenaire sessie. Hun actieve deelname aan

deze conferentie was van onschatbare waarde.

Op de derde dag hadden Hanneke Smaling en Franka Meiland de eer om de [MASQUE](#)-studie en het project [Emotie Intelligente robot](#) te presenteren tijdens het symposium 'Dementia and Technology'.

Wetenschapsstagiar Rutger Bitane presenteerde ook een poster over ons onderzoek naar Mind-Body praktijken voor mensen met dementie en mantelzorgers.

Ook voor het delen van de voorlopige resultaten van ons onderzoek naar de acceptatie van het gebruik van [Bispectral Index monitoring](#) aan het einde van het leven voor mensen met dementie kregen we de ruimte.

Franca Corbeij
Wijkverpleegkundige - ActiVite

“Tijdens het schrijven van mijn afstudeerscriptie op de HBO-V werd mijn enthousiasme voor onderzoek zodanig aangewakkerd dat ik besloot te starten met de studie Verplegingswetenschap; gericht op het wetenschappelijk onderbouwen van verpleegkundig handelen. Kwetsbare ouderen heb ik hierin altijd een interessante doelgroep gevonden. Door gezondheidspatronen die elkaar in deze doelgroep heel nauw beïnvloeden, waardoor zij gemakkelijker uit evenwicht zijn en de rol die goede basiszorg hierin speelt.”

“Binnen ActiVite heb ik afgelopen tijd meegewerkt aan het onderzoek ‘Hartelijk Welkom!’, in samenwerking met Marente en Topaz, waarbij we mensen met dementie, mantelzorgers en zorgprofessionals bevroegd hebben naar hun ervaring met het verhuisingsproces naar het verpleeghuis. Aan de hand van hun verhaal hebben we in een groep van zorgprofessionals, mantelzorgers en cliëntvertegenwoordigers gekeken welke verbeteringen we in de praktijk konden aanbrengen.”

“In de basis voel ik me vooral wijkverpleegkundige, één die daarnaast ook onderzoek doet.”

“Tegen onze verwachting in was er een hoop laaghangend fruit te vinden; kleine veranderingen waarmee een groot verschil gemaakt kon worden. Mantelzorgers misten soms een hand op een schouder en iemand die aan hén vroeg hoe het ging. Buiten kijf staat dat de verhuizing naar een verpleeghuis een enorm heftige en emotionele gebeurtenis is voor alle betrokkenen. Ik hoop dat dit onderzoek bewustwording op gang heeft gebracht; volgens mij is dat een belangrijke eerste stap.”

“In de basis voel ik me vooral wijkverpleegkundige, één die daarnaast ook onderzoek doet. Ik denk dat dit een krachtige combinatie is die door de afwisseling veel uitdaging geeft in mijn werk. Het is mooi om te zien dat verpleegkundig onderzoek steeds meer onder de aandacht komt en dat er mooie initiatieven worden opgezet waarmee de praktijk en onderzoek steeds meer met elkaar verbonden worden.”

Ontwikkelde producten voor kennis delen en kennis toepassen

In 2023 ontwikkelden we onder andere de volgende producten:

Interprofessioneel samenwerken voor de levendbare oudere patiënt
Wat helpt een en wat helpt ons helpen in de langdurige zorg en geriatrische revalidatie?

(Note: This block contains a detailed infographic with text and a table. The table below summarizes the key points from the infographic.)

Doelstelling	Wat helpt ons helpen in de langdurige zorg en geriatrische revalidatie?	Wat helpt ons helpen in de langdurige zorg en geriatrische revalidatie?
Interprofessioneel samenwerken	• Samenwerken met andere professionals (artsen, verpleegkundigen, fysiotherapeuten, etc.)	• Samenwerken met andere professionals (artsen, verpleegkundigen, fysiotherapeuten, etc.)
Communicatie	• Effectieve communicatie (openheid, transparantie, respect)	• Effectieve communicatie (openheid, transparantie, respect)
Samenwerking	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)
Samenwerking	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)
Samenwerking	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)
Samenwerking	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)
Samenwerking	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)	• Samenwerking (samenwerken, samenwerken, samenwerken)

Factsheets en webinars van de afgeronde promotieonderzoeken
 Bij elke promotie maken we een Nederlandstalige factsheet met informatie over het onderzoek, de methode, de conclusies en aanbevelingen voor vervolgonderzoek en de praktijk. In 2023 organiseerden we ook webinars met de promovendi. Deze webinars waren breed en gratis toegankelijk en werden goed ontvangen. Een mooie gelegenheid om rechtstreeks aan de onderzoeker vragen te stellen over het onderzoek en de uitkomsten. Op de pagina over de promoties staan ook de links.

➤ Naar overzicht promoties 2023

HOE BEHANDELLEN WE VALANGST BIJ OUDEREN NA EEN HEUPBREUK?

VALANGST en BEHANDELING

(Note: This block contains an infographic with sections for 'FEITEN', 'VALANGST', and 'ADVIES'. It includes a flowchart and icons illustrating the process of managing fear of falling.)

FEITEN

- 1. Valangst is een veelvoorkomende angst bij ouderen na een heupbreuk.
- 2. Valangst kan leiden tot verminderde mobiliteit en kwaliteit van leven.
- 3. Valangst kan worden behandeld met fysiotherapie en cognitieve gedragstherapie.

VALANGST

ADVIES

1. Valangst behandelen met fysiotherapie.
2. Valangst behandelen met cognitieve gedragstherapie.
3. Valangst behandelen met een combinatie van fysiotherapie en cognitieve gedragstherapie.

Infographic 'Hoe behandelen we valangst bij ouderen na een heupbreuk?'
 In een infographic hebben we de resultaten van de FIT-HIP-studie verwerkt. In deze studie werd de effectiviteit van de FIT-HIP behandeling onderzocht. Deze behandeling had als voornaamste focus begeleiding van valangstmomenten. In de infographic wordt weergegeven wat het advies voor de praktijk is bij begeleiding van ouderen na een heupbreuk.

➤ Naar Infographic Valangst

Brochure 'Zorg in de laatste levensfase voor mensen met dementie'
 Dementie kent verschillende vormen. Welke vorm iemand met dementie ook heeft, in de loop van de tijd zal hij/zij de wereld om zich heen steeds minder begrijpen. Ook ontstaan spraakstoornissen: mensen met dementie kunnen moeilijker of zelfs helemaal niet meer praten. Door het steeds minder kunnen begrijpen en de spraakproblemen, hebben mensen met dementie vaak ook moeite met beslissingen nemen over hun eigen behandeling. Deze brochure is een handreiking voor de palliatieve zorg bij dementie. Dit is een herziene versie op basis van onderzoek naar voorkeuren van gebruikers.

➤ Naar de brochure

Klinische les Syndroom van Korsakov

Interesse in een klinische les over het syndroom van Korsakov?
 Mail naar: RECKorsakov@salfergrop.nl of j.van_rijn@unc.nl

www.unc-zh.nl

Klinische les 'Syndroom van Korsakov' op aanvraag
 In het onderzoek 'Een optimaal leefmilieu voor mensen met het syndroom van Korsakov' kijkt psychologe Annelies van Rijn naar de beste omstandigheden voor een zelfstandige woonvorm voor mensen met Korsakov. Het syndroom van Korsakov is van nature niet progressief, er zijn mogelijkheden om te compenseren voor de hersenschade en zelfs nieuwe vaardigheden aan te leren. De wens voor verschillende woonvormen is opgenomen in de Kennisagenda van het Korsakov Kenniscentrum. Annelies heeft zich verdiept in dit syndroom en ontwikkelde een klinische les hierover. Deze is op aanvraag beschikbaar.

➤ Naar aanvraag klinische les

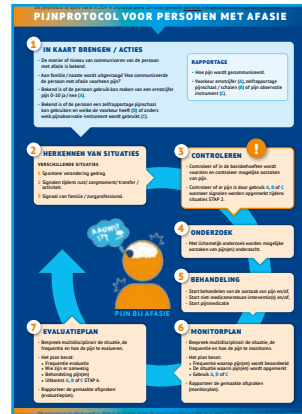
Ontwikkelde producten voor kennis delen en kennis toepassen (Vervolg)

In 2023 ontwikkelden we onder andere de volgende producten:

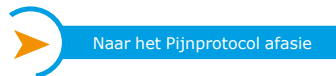
Video onderzoeken eHealth in de geriatrische revalidatie (EAGER)

Tijdens het Verenso najaarscongres kregen de opleidingsinstituten de ruimte om recent wetenschappelijk onderzoek te presenteren. In dit filmpje vertellen senior onderzoeker Leonoor van Dam van Isselt met de promovendi van de EAGER-onderzoeken met welke onderzoeken en experimenten we momenteel bezig zijn en welke kennis we al hebben opgedaan.

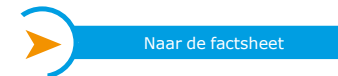
Pijnprotocol voor personen met afasie

In het onderzoek 'Pijn bij afasie: een onbesproken probleem' werkte logopedist Carolien de Vries ook aan een product voor de praktijk als resultaat. In 2023 verscheen het concept van het Pijnprotocol voor personen met afasie. Deze is gebaseerd op het al getoetste PAIC-instrument. Het protocol voor afasie wordt in 2024 getest in de praktijk maar is al toepasbaar in de praktijk.

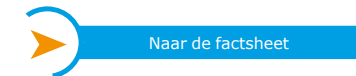
Factsheet Namaste Familieprogramma thuissituatie

Het Namaste Familieprogramma is een door Vilans erkende interventie voor het verbeteren van kwaliteit van leven bij mensen met dementie in het verpleeghuis. De interventie met uitgebreide toolkit is te vinden op onze website van het UNC-ZH. Vanwege de positieve effecten van het Namaste Familieprogramma, is gekeken of het ook uitvoerbaar en effectief is in de thuissituatie. Deze factsheet geeft meer informatie over deze toetsing zoals beschreven in het oorspronkelijke wetenschappelijke artikel (zie voor link naar artikel de factsheet).

Factsheet Afstandsmaatregelen bij infectieziekten

Afstandsmaatregelen zijn een belangrijk middel om infectie-uitbraken onder controle te houden. Met kennis uit de coronapandemie kunnen we dit in verpleeghuizen gefaseerd en afgestemd op de situatie invoeren. Bij welke situaties spelen welke overwegingen een rol? In deze factsheet staan overwegingen per maatregel geordend. Dit document is voor (midden) managers, kwaliteitsmedewerkers, en infectiepreventieteams van verpleeghuizen als ondersteuning bij het overwegen van verschillende afstandsmaatregelen wanneer infectie-uitbraken zich voordoen in het verpleeghuis.

Marie-Elise Brandt

**Psycholoog, in opleiding tot systeemtherapeut, lid
WOC - HWW zorg**

“Via de onderzoekscommissie ben ik betrokken bij onderzoek. Voordat HWW zorg lid was van het UNC-ZH was er ook een onderzoekscommissie. Hiervoor heb ik op verschillende manieren (expertisegroep, interviewer, observator etc.) meegedaan aan onderzoeken. Deze onderzoeken waren vooral gericht op zingeving bij mensen met dementie. Vanuit meerdere locaties van HWW zorg, deden we mee aan onderzoeken over levensverhalen. Toen bezochten zelfs professoren uit Canada onze PG-locaties en wonnen we de Appeltjes van Oranje prijs!”

“Van daaruit heb ik gesprekskaarten ontwikkeld voor mensen met dementie. Deze gesprekskaarten kunnen bijdragen dat de bewoner zelf kan aangeven hoe hij of zij denkt over de inhoud van de zorg. De kern van de kaarten is dat je de bewoner vraagt naar zijn mening, in plaats van specifiek naar lastig op te halen kennis te vragen. Naar aanleiding van mijn presentatie hierover op het Kenniscafé gaat er via het UNC-ZH een studente Health, Ageing and Society starten met een onderzoek naar deze gesprekskaarten. Zo hopen we meetbaar te maken in hoeverre het gebruik van de kaarten daadwerkelijk helpt.”

“De kern, wat mij betreft, is altijd: het serieus nemen van ouderen. En zeker ook als zij dementie hebben.”

“Ik vind het heel mooi dat dit onderzoek nu gedaan wordt. Binnen HWW zorg willen we focussen op regie als belangrijk aspect van persoonsgerichte zorg. De kern, wat mij betreft, is altijd: het serieus nemen van ouderen. En zeker ook als zij dementie hebben. Deze mensen worden nog te snel *overruled*. In de maatschappij zie je altijd dat ouderen het sluitstuk vormen terwijl juist deze generatie onze maatschappij heeft opgebouwd. Ik wil met onderzoek zorgen dat ouderen en de ouderenzorg serieus genomen worden.”

“Naast onderzoek doen, zijn we op de werkvloer gestart met interdisciplinaire kennisuitwisseling en ik merk dat dit echt mooie resultaten oplevert. Je kan elkaar enthousiasmeren en middels kruisbestuiving tot nog betere resultaten komen.”

Rondetafelgesprek over dagactiviteiten bij dementie

Monique Caljouw in panel bij bijeenkomst ZonMw

Waarom is het zo belangrijk om dagactiviteiten te organiseren voor mensen met dementie? Wat weten we al? Wat kan jij als gemeente of aanbieder van dagactiviteiten doen om het aanbod te vergroten en beter aan te laten sluiten op de behoefte? ZonMw organiseerde een online bijeenkomst, Monique Caljouw van het UNC-ZH was hierbij aanwezig.

Dagactiviteiten bij dementie

Onder leiding van Inge Diepman werden ervaringen en resultaten van projecten besproken. Ook kwamen de uitdagingen voor bij het versterken van het aanbod van dagactiviteiten aan bod. Vanuit verschillende perspectieven werd het gesprek hierover gevoerd.

Monique vertelde meer over de ontwikkeling van de toolkit Betekenisvolle activiteiten voor verpleeghuisbewoners met

dementie. 'Er is veel aanbod voor groepsactiviteiten, maar wat sluit aan op de persoon zelf?'; gaf Monique aan. Een informatief groepsgesprek over een onderwerp dat wij een warm hart toedragen!

Bekijk Rondetafelgesprek

Masterstudenten op bezoek in verpleeghuizen

Informatieve tours door de lidorganisaties

Het UNC-ZH en de master Health Ageing and Society onderhouden korte lijnen. Zo kunnen studenten van de master een onderzoeksstage doen bij het UNC-ZH of bezoeken ze verpleeghuizen uit ons netwerk.

Het UNC-ZH bood alle nieuwe studenten van de Master Health Ageing and Society (voorheen Vitality & Ageing) de mogelijkheid om tijdens de eerste weken van hun opleiding een verpleeghuis te bezoeken. Bij HWW zorg, Saffier, Topaz, Zonnehuisgroep Vlaardingen en WoonZorgcentra Haaglanden (WZH) gaven de linking pins onder andere rondleidingen, organiseerden activiteiten voor studenten en bewoners, en vertelden de studenten over werken en over onderzoek in het verpleeghuis. Heel mooi hoe deze kennismakingen met het verpleeghuis binnen het netwerk totstandkamen. Voor een deel van de studenten was dit een eerste kennismaking met het

verpleeghuis. Anderen liepen al eens stage in het verpleeghuis of kenden het verpleeghuis van toen hun opa en oma er woonden. Maar aan het einde van de middag zijn ze het erover eens dat dit bezoek hun beeld van het verpleeghuis heeft veranderd: 'De sfeer is hier anders dan toen ik vroeger in het verpleeghuis kwam.' Of: 'Hier mogen bewoners nu dingen doen die ze zelf leuk vinden, en je merkt wat dat met ze doet'.

De student van nu is de medewerker van de toekomst. Het UNC-ZH werkt daarom graag samen met onderwijsinstellingen, zowel mbo, hbo als universiteit. Zoals onderzoeksstages, onderwijslessen of werkbezoeken.

Master-studenten Health, Ageing and Society op bezoek bij HWW zorg

KENNIS TOEPASSEN

In 2023 lag het zwaartepunt op het 'kennis maken' - het doen van onderzoek voor nieuwe evidence based-kennis voor de ouderenzorg. Daarnaast houden we altijd de koppeling met praktijk en onderwijs goed in het vizier. In dit deel voorbeelden van deze verbinding voor kennis toepassen.

SAMEN
KENNIS
maken, delen
en toepassen

Netwerken ouderenzorg op landelijke Onderwijsdag mbo

Wetenschappelijke kennis voor het mbo-onderwijs

Hoe maak je verbinding tussen wetenschap en praktische zorgopleidingen? Bijvoorbeeld door aanwezig te zijn op de Landelijke Onderwijsdag Beroepsonderwijs. Als academische netwerken ouderenzorg werden we hiervoor uitgenodigd en wij gingen daar graag op in.

Namens alle universitaire netwerken ouderenzorg bezocht UNC-ZH coördinator Onderwijs Lisa van Tol samen met Alice Bakker van UNO Amsterdam en Charlotte van Corven van het UKON deze landelijke onderwijsdag speciaal voor het beroepsonderwijs. Zij deelden hier kennisproducten met mbo-docenten en onderwijsontwikkelaars. Op een

interactieve kennismarkt ontstonden gedurende dag leuke gesprekken met de docenten.

Enthousiaste reacties

Lisa: "Leuk om zulke enthousiaste reacties van mbo-docenten en ontwikkelaars van lesboeken te krijgen. Hun behoefte aan wetenschappelijke kennis over thema's binnen de ouderenzorg bleek groot. Gretig verzamelden ze flyers, posters en factsheets over verschillende onderwerpen voor in hun tas."

Kennisquiz voor de mbo-docenten

's Middags gaven Lisa en Alice een workshop. De aanwezige mbo-docenten werden op een speelse

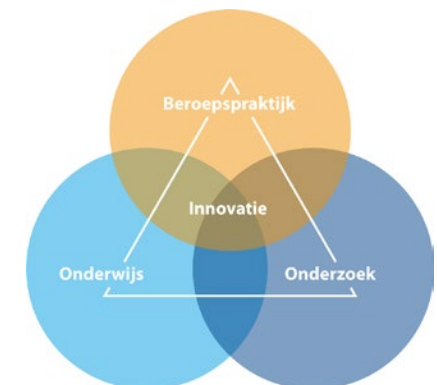
manier even aan de tand gevoeld. Hoe zit het met hun actuele kennis over de ouderenzorg? Het doel van de workshop was om mbo-docenten te enthousiasmeren en te attenderen op kennisproducten van de verschillende SANO netwerken, die ook goed kunnen worden ingezet in onderwijs aan studenten verpleegkunde of verzorgende. De docenten beantwoordden op gevoel veel vragen voor de ouderenzorg goed, maar niemand scoorde 10 punten. Dat motiveerde zeker om nog eens een kijkje te nemen op onze website.

Reflectie op de dag

Lisa: "Het is heel mooi als de wetenschappelijke kennis die wij ontwikkelen niet alleen met huidige medewerkers in de ouderenzorg wordt gedeeld, maar ook met studenten Zorg en Welzijn, de toekomstige medewerkers? Dat lukt

alleen als wij en de docenten van mbo Zorg en Welzijn elkaar nog beter weten te vinden. Met de uitnodiging van Stichting het Consortium voor onze bijdrage aan deze dag is daarin weer een mooie stap gezet."

De samenhang tussen onderzoek, beroepspraktijk en onderwijs om innovatie te bevorderen is in onderstaande figuur schematisch weergegeven.

 A close-up portrait of Betty Birkenhager, a woman with short, dark, curly hair, smiling warmly. She is wearing a pink top and a pearl necklace. The background is a soft-focus green, suggesting an outdoor setting.

Betty Birkenhager Specialist ouderengeneeskunde - Laurens

Betty is een van de voortrekkers van het leerhuis Dementie en Ouderenpsychiatrie bij Laurens. Daarnaast is ze specialist ouderengeneeskunde en projectleider van Beter Thuis met Dementie. In 2016 is zij gestart met het aanbieden van deze 'logeerweek' in kleinschalig groepsverband met activiteiten en cursussen voor persoon met dementie en de mantelzorger.

'Enkele jaren geleden hoorde ik van een Australische arts over een onderzoek waarbij verschillende disciplines, tijdens een cursusweek op locatie, mantelzorgers trainen om beter te zorgen voor en te leven met een partner met dementie. Zoiets bestond niet in Nederland, het leek mij interessant om te toetsen of dit hier ook kon. Toen heb ik onder begeleiding van de hoogleraren Wilco Achterberg (LUMC) en Sytse Zuidema (UMCG) een onderzoeksvoorstel geschreven.'

'Dat pakte goed uit. Inmiddels zijn we acht jaar verder en zijn er tientallen cursusweken succesvol afgerond. Zo'n cursusweek is ingericht volgens een vast schema. Het begint op maandag, met een gezamenlijke lunch. Per dagdeel zijn er twee workshops, steeds door een andere behandelaar. Bijvoorbeeld een ergotherapeut of een diëtist. 's Avonds trekt de begeleiding zich terug, deze tijd zonder begeleiding is ook waardevol. Dan komen mensen nader tot elkaar.'

"Mantelzorgers nemen meer kennis en zelfvertrouwen mee naar huis."

'Uit het wetenschappelijk onderzoek naar het effect van de cursusweek blijkt dat mantelzorgers zich minder belemmerd voelen door hun problemen. Zo nemen zij bijvoorbeeld meer kennis over dementie en meer zelfvertrouwen mee naar huis.'

'Ik startte mijn carrière als huisarts. Toen vond ik het omgaan met ouderen al het allerleukste. Vervolgens heb ik achttien jaar als sociaal geriater gewerkt, sinds 2010 ben ik specialist ouderengeneeskunde. Eigenlijk heb ik altijd al in de ouderenzorg gewerkt. En daarbij heb ik heel veel mensen met dementie gezien en behandeld. Daar komt mijn fascinatie voor deze aandoening vandaan.'

Implementatie in organisaties pijninstrument dementie

Lidorganisaties gaan aan de slag met de PAIC-15

Mensen met cognitieve problemen, bijvoorbeeld mensen met dementie, kunnen vaak niet goed aangeven of ze pijn hebben. Een internationaal team van artsen, verpleegkundigen, fysiotherapeuten, epidemiologen en psychologen heeft een pijnobservatieschaal ontwikkeld voor mensen met cognitieve problemen, in het bijzonder mensen met dementie: de 'Pain Assessment in Impaired Cognition'. Kortweg: PAIC 15 (vrij vertaald: pijnbeoordeling bij mensen met cognitieve problemen).

Deze pijnobservatieschaal bestaat uit 15 signalen om pijn te herkennen. Er is een online training gratis beschikbaar. Dit ondersteunt

bij implementatie, iedereen kan de training bekijken op eigen moment. Verschillende organisaties binnen het UNC-ZH hebben de PAIC-15 opgepikt en willen het implementeren in de organisatie.

Implementatiematrix

De linking pins van de organisatie hebben eerder al gewerkt met een implementatiematrix in 2021 - het jaar dat binnen de linking pin-overleggen was uitgeroepen tot het jaar van de implementatie. ([In het jaarverslag van 2021 vanaf p. 68 staat hierover een interview.](#))

Route implementatie

Iedere organisatie heeft een andere structuur en aanpakroute voor een

Linking pins UNC-ZH

GEZICHT	STEM	LICHAAM
Fronsen Ogen vernauwen Bovenlip optrekken Mond openen Gespannen uitdrukking	Pijn-gerelateerde woorden Schreeuwen Kreunen Mompelen Klagen	Verstarrten Beschermen Verzetten tegen zorg Wrijven Rusteloosheid

Volg de gratis e-training op www.paic15.com

Geaccrediteerd voor verpleegkundigen

Universitair Netwerk Oudenzorg - UMG
UNC ZH
PAIC
Pain Assessment in Impaired Cognition

implementatietraject. Naast het invullen van de implementatiematrix voor de PAIC-15, werkten enkele linking pins nu ook aan de herkenning en vastlegging van de route in een implementatietraject binnen hun organisatie. Het begint bij alle organisaties meestal bij de WOC: de onderzoekscommissie beoordeelt of schat in of een behandelaanpak of zorginstrument voldoende is onderbouwd en passend is voor de organisatie. In de meeste WOC's nemen de linking pins ook deel. De linking pin is vaak de aanjager als besloten wordt tot implementatie, om collega's bij elkaar te brengen: welke mensen zijn nodig voor dit traject, wie wordt de trekker of ambassadeur, welke afdeling wil dit als eerste oppakken?

1 afdeling en nu?

Als op een eerste afdeling de implementatie naar voldoening is

doorlopen en de medewerkers enthousiast zijn over de nieuwe zorgmethode, wordt gekeken naar implementatie op andere afdelingen, verspreid over de organisatie. Hier ligt vaak de uitdaging door de grootte van organisaties.

Basis voor vervolgetrajecten

De organisaties die in 2023 met de PAIC-15 aan de slag zijn gegaan, zitten nu in de fase van de ontwikkeling van een implementatietraject of dat nu 1 afdeling enthousiast is en het verder de organisatie in gebracht moet worden. Mooi om te zien dat de linking pins dit zo voortvarend en met blijvende energie oppakken. Het zijn leerprocessen die voeding zijn voor volgende trajecten.

Roos Paardekam - Johnny Boer
Kwaliteitsverpleegkundigen - Zonnehuisgroep Vlaardingen (ZHV)

Roos Paardekam en Johnny Boer werken allebei als kwaliteitsverpleegkundige in Zonnehuisgroep Vlaardingen. Zij waren projectleider van het project 'Implementatie van de PAIC' op een van de PG-afdelingen binnen ZGV. In de wetenschappelijke onderzoekscommissie (WOC), waar Roos lid van is, werd besproken dat een uitkomst van het pijnonderzoek vanuit het UNC-ZH was dat de PAIC-15 een veelbelovende pijnobservatieschaal is om pijn bij mensen met dementie te kunnen meten. Roos was meteen enthousiast toen ze de resultaten uit het onderzoek hoorde.

'Op afdeling Pollux was veel sprake van onbegrepen gedrag en doordoor veel onrust. Dit leek me de ideale afdeling om de PAIC te gaan proberen. De zorgmedewerkers signaleerden ook veel onrust en een ander pijninstrument werd onvoldoende gebruikt en werd als omslachtig ervaren.'

Onderbehandeling van pijn en daardoor meer onbegrepen gedrag en een hoog percentage psychofarmaca dat werd ingezet waren redenen om de PAIC te implementeren. De zorgmedewerkers op de afdeling stonden open voor het gebruik van een nieuw meetinstrument. Een projectaanvraag werd geschreven en een projectgroep samengesteld met Roos en Johnny als projectleiders.

'Voor ons was dit nieuw, we hadden nog nooit iets op deze schaal geïmplementeerd!'

'Voor ons was dit nieuw, we hadden nog nooit iets op deze schaal geïmplementeerd. We hebben vooral geleerd dat je een lange adem nodig hebt en dat het altijd anders gaat dan je zou willen. Maar als je het samen doet met het team dan kan het heel veel opleveren. Het heeft zoveel opgeleverd dat dit ook op andere afdelingen uitgerold gaat worden!'

Hoe bereiken we de praktijk?

Presentaties en interviews voor vakgroepen en breed publiek

Als onderzoeker is het ook belangrijk om je boodschap breed te delen. Naast het gebruik van social media geven zij regelmatig presentaties op congressen, interviews voor vakbladen of publieksbladen. Hier een greep uit 2023.

In landelijk dagblad

Het onderzoek Vitale Tuin om het naar buiten gaan van verpleeghuisbewoners te ondersteunen en op te nemen in de reguliere verpleeghuiszorg, spreekt veel mensen aan. Dagblad *Trouw* besteedde er dan ook een mooi artikel aan. [Lees hier het artikel.](#)

Op vakcongressen

Martine Kant was uitgenodigd op het *congres van Verenso* (vereniging van specialisten ouderengeneeskunde) om te spreken over haar onderzoek NEAR naar het diagnosticeren van visuospatieel neglect na een beroerte en het in kaart brengen van de gevolgen van visuospatieel neglect en bij activiteiten en maatschappelijke participatie na geriatrische revalidatie. Een mooie gelegenheid om de kennis te delen met de vakgroep.

Op het online *najaarscongres van Verenso* kregen de EAGER-onderzoeken over eHealth-oplossingen in de geriatrische revalidatie, een podium. In

samenwerking met Verenso maakten de onderzoekers een video over de onderzoeken. [Bekijk de video.](#)

Op het *Jaarcongres GRZ* verzorgden onderzoekers Maaïke Scheffers (FIT-HIP) en Anouk Kabboord (Comorbiditeit in de GR) een break-out sessie.

In vakbladen en -platforms

Petra Tasseron gaf een interview in het vakblad *Dé verpleegkundig specialist* over haar onderzoek naar het betrekken van naasten bij de zorg. [Lees het artikel hier.](#) Ook staat haar onderzoek als [‘Inspirerend voorbeeld’](#) op de website van het Zorgondersteuningsfonds.

Het onderzoek Vitale Tuin kwam aan bod in de nieuwsbrief van PgD (Psychologische expertise voor de ouderenzorg).

Hanneke Smaling en Jenny van der Steen werden geïnterviewd over het Namaste Familieprogramma voor de website van ZonMw. [Lees hier het interview.](#)

Scholing

Studenten of medewerkers in organisaties - met presentaties of onderwijslessen proberen we de ontwikkelde kennis over te brengen. Zo delen onze onderzoekers lessen op locatie of online.

Voorbeelden zijn een les bij keuzevak ‘Dementie: denken in mogelijkheden’ over Betekenisvolle activiteiten behouden bij overgang van huis naar verpleeghuis op de Hogeschool Rotterdam. Over dit onderzoek gaf promovenda Mari Groenendaal ook presentaties in haar eigen organisatie WZH. Petra Tasseron deelde ook de kennis van haar onderzoek (Cared-4, STA Op-methode met naasten) in haar organisatie Warande.

Maartje Klapwijk verzorgde verschillende sessies over palliatieve zorg bij onder andere Kaderopleiding palliatieve zorg, SOON specialisten ouderengeneeskunde opleiding, bij een themamiddag bij Topaz en een webinar met 1000 deelnemers en een online nascholing.

Een nascholing voor de Vereniging Artsen Volksgezondheid over Korsakov of lessen over eHealth in de geriatrische revalidatie op verschillende momenten. En vergeet niet de vijf Kenniscafés van dit jaar, altijd op locatie van een lidorganisatie! [Lees meer over deze Kenniscafés op pagina 74.](#)

Financiering vinden > Onderwerp

Namaste Familieprogramma maakt het leven aangenamer

Interview met Jenny van der Steen en Hanneke Smaling van het Leids Universitair Medisch Centrum december 2023

**OVERZICHT
WETENSCHAPPELIJKE
PUBLICATIES 2023**

Thema Kwaliteit van leven bij dementie

Lüthold RV, Jungo KT, Weir KR, et al. Understanding older patients' willingness to have medications deprescribed in primary care: a protocol for a cross-sectional survey study in nine European countries. *BMC Geriatr.* 2022 Nov 30;22(1):920. [doi: 10.1186/s12877-022-03562-x](https://doi.org/10.1186/s12877-022-03562-x)

van der Velde-van Buuringen M, Hendriks-van der Sar R, Verbeek H, et al. The effect of garden use on quality of life and behavioral and psychological symptoms of dementia in people living with dementia in nursing homes: a systematic review. *Front Psychiatry.* 2023 Apr 12;14:1044271. [doi: 10.3389/fpsy.2023.1044271](https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1044271)

Bogaerts JMK, Warmerdam LA, Achterberg WP, et al. Proxy Decision-Making for Clinical Research in Nursing Home Residents with Dementia: A Qualitative Analysis. *J Am Med Dir Assoc.* 2023 Apr;24(4):541-547.e2. [doi: 10.1016/j.jamda.2023.02.017](https://doi.org/10.1016/j.jamda.2023.02.017)

Böhnstedt M, Gampe J, Caljouw MAA, et al. Incorporating delayed entry into the joint frailty model for recurrent events and a terminal event. *Lifetime Data Anal.* 2023 Jul;29(3):585-607. [doi: 10.1007/s10985-022-09587-z](https://doi.org/10.1007/s10985-022-09587-z)

de Vries, Stefan et al. Real-time stress detection based on artificial intelligence for people with an intellectual disability. *Assistive technology : the official journal of RESNA*, 1-9. 26 Sep. 2023. [doi:10.1080/10400435.2023.2261045](https://doi.org/10.1080/10400435.2023.2261045)

Karacsony, S., Abela, M., Smaling, H.J.A. Improving the quality of end-of-life care education with Namaste Care. *Australian Journal of Dementia Care*, 12(4), 16-18. 2023. <https://discover.utas.edu.au/Sara.Karacsony/publications>

Brouwers M, et al. "An overview of innovative living arrangements within long-term care and their characteristics: a scoping review." *BMC Geriatrics*, 23:442. 2023. doi.org/10.1186/s12877-023-04158-9

van Tol, Lisa, et al. Priority measures to prevent infections and maintain residents' well-being during COVID-19 outbreaks in nursing homes: Consensus among staff and resident representatives determined in an online nominal group technique study. *International Journal of Nursing Studies Advances*, 100142. 2023. doi.org/10.1016/j.ijnsa.2023.100142

Hesselmans, Sep et al. Effect of stress-based interventions on the quality of life of people with an intellectual disability and their caregivers. *Disability and rehabilitation. Assistive technology*, 1-9. 30 Nov. 2023.

[doi: 10.1080/17483107.2023.2287161](https://doi.org/10.1080/17483107.2023.2287161)

Tasseron-Dries PEM, Smaling HJA, Nakanishi M, et al. What are best practices for involving family caregivers in interventions aimed at responsive behaviour stemming from unmet needs of people with dementia in nursing homes: a scoping review. *BMJ Open* 2023;13:e071804.

[doi:10.1136/bmjopen-2023-071804](https://doi.org/10.1136/bmjopen-2023-071804)

van Tol LS, Meester W, Caljouw MAA, Achterberg WP. Strategies to increase willingness to get a COVID-19 vaccine among nursing home staff. *Infect. Dis. Resp.* 2023, 15, 34-42. doi.org/10.3390/idr15010004

Thema Geriatrische revalidatie

van Meijeren-Pont W, Arwert E, Volker G, et al. The trajectory of pain and pain intensity in the upper extremity after stroke over time: a prospective study in a rehabilitation population. *Disabil Rehabil.* 2023 Jan 10:1-6.

[doi: 10.1080/09638288.2022.2164801](https://doi.org/10.1080/09638288.2022.2164801)

Tijssen LMJ, Derksen EWC, Achterberg WP, et al. A Qualitative Study Exploring Rehabilitant and Informal Caregiver Perspectives of a Challenging Rehabilitation Environment for Geriatric Rehabilitation. *J Patient Exp.* 2023 Jan 17. [doi: 10.1177/23743735231151532](https://doi.org/10.1177/23743735231151532)

Haaksma ML, Gordon AL, van Dam van Isselt EF, et al. How to Conduct International Geriatric Rehabilitation Research? *J Clin Med.* 2023 Jan 26;12(3):951. [doi: 10.3390/jcm12030951](https://doi.org/10.3390/jcm12030951)

Mattiazzo GF, Drewes YM, van Eijk M, et al. Geriatric Rehabilitation care after hip fracture. *Eur Geriatr Med.* 2023 Apr;14(2):295-305. [doi: 10.1007/s41999-023-0075-4](https://doi.org/10.1007/s41999-023-0075-4)

de Vries NJ, van der Steen JT, Achterberg WP, et al. Measuring Pain in Aphasia: Validity and Reliability of the PACSLAC-D. *Pain Manag Nurs.* 2023 Apr 24;S1524-9042(23)00077-2. [doi: 10.1016/j.pmn.2023.03.010](https://doi.org/10.1016/j.pmn.2023.03.010)

Scheffers-Barnhoorn MN, Haaksma ML, Achterberg WP, et al. Course of fear of falling after hip fracture: findings from a 12-month inception cohort. *BMJ Open.* 2023 Mar 14;13(3):e068625. [doi: 10.1136/bmjopen-2022-068625](https://doi.org/10.1136/bmjopen-2022-068625)

Vielvoye M, Nanninga CS, Achterberg WP, et al. Informal Caregivers Stroke Program in Geriatric Rehabilitation of Stroke Patients: A Qualitative Study. *J Clin Med.* 2023 Apr 24;12(9):3085. [doi: 10.3390/jcm12093085](https://doi.org/10.3390/jcm12093085)

van Loon-van Gaalen M, Voshol IE, van der Linden MC, et al. Frequencies and reasons for unplanned emergency department return visits by older adults: a cohort study. *BMC Geriatr.* 2023 May 18;23(1):309. [doi: 10.1186/s12877-023-04021-x](https://doi.org/10.1186/s12877-023-04021-x)

Kraaijkamp, Jules J M et al. eHealth in Geriatric Rehabilitation: An International Survey of the Experiences and Needs of Healthcare Professionals. *Journal of clinical medicine* vol. 12,13 4504. 5 Jul. 2023, [doi:10.3390/jcm12134504](https://doi.org/10.3390/jcm12134504)

Bosma, Martine S et al. Prevalence, Severity and Impact of Visuospatial Neglect in Geriatric Stroke Rehabilitation, a Cross-Sectional Study. *Journal of the American Medical Directors Association* vol. 24,11 (2023): 1798-1805. [doi:10.1016/j.jamda.2023.06.038](https://doi.org/10.1016/j.jamda.2023.06.038)

de Waal, Margot W M et al. Construct validity, responsiveness, and interpretability of the Utrecht Scale for Evaluation of Rehabilitation (USER) in patients admitted to inpatient geriatric rehabilitation. *Clinical rehabilitation* vol. 38,1 (2024): 98-108. [doi:10.1177/02692155231203095](https://doi.org/10.1177/02692155231203095)

Mennema, Åsa et al. Functioning and recovery during stroke rehabilitation: a comparison between pre-stroke frail and non-frail patients. *European geriatric medicine*, 10.1007/s41999-023-00885-9. 7 Nov. 2023, [doi:10.1007/s41999-023-00885-9](https://doi.org/10.1007/s41999-023-00885-9)

Thema Palliatieve zorg bij dementie

Tros W, van der Steen JT, Liefers J, et al. Actual timing versus GPs' perceptions of optimal timing of advance care planning: a mixed-methods health record-based study. *BMC Prim Care*. 2022 Dec 13;23(1):321.

[doi: 10.1186/s12875-022-01940-3](https://doi.org/10.1186/s12875-022-01940-3)

Koniewski M, Baranska I, Kijowska V, et al. Measuring relatives' perceptions of end-of-life communication with physicians in five countries: a psychometric analysis. *Eur J Ageing*. 2022 Nov 13;19(4):1561-1570.

[doi: 10.1007.s10433-022-00742-x](https://doi.org/10.1007/s10433-022-00742-x)

van der Steen JT, van Leussen CA, Ballentine J, et al. Implementing Palliative Care Teams Specialized in Dementia in Two Countries: Experiences of Failure and Success. *J Alzheimers Dis*. 2023;91(2):551-557. [doi: 10.3233/JAD-220772](https://doi.org/10.3233/JAD-220772)

Gonella S, Dimonte V, Arnone Y, et al. Interventions to Promote End-of-Life Conversations: A Systematic Review and Meta-Analysis. *J Pain Symptom Manage*. 2023 May 8:S0885-3924(23)00505-5.

[doi: 10.1016/j.jpainsymman.2023.05.001](https://doi.org/10.1016/j.jpainsymman.2023.05.001)

Scheeres-Feitsma TM, van Laarhoven AJMK, de Vries R, et al. Family involvement in euthanasia or Physician Assisted Suicide and dementia: A systematic review. *Alzheimers Dement*. 2023 Apr 25. [doi: 10.1002/alz.13094](https://doi.org/10.1002/alz.13094)

Coupré C, van der Steen JT. Talking about Meaning and Loss with Relatives of Persons with Dementia: An Ethnographic Study in a Nursing Home. *Geriatrics (Basel)*. 2023 Feb 3;8(1):23. [doi: 10.3390/geriatrics8010023](https://doi.org/10.3390/geriatrics8010023)

Bavelaar L, Visser M, Walshe C, et al. The impact of the mySupport advance care planning intervention on family caregivers' perceptions of decision-making and care for nursing home residents with dementia: pretest-posttest study in six countries. *Age Ageing*. 2023 Mar 1;52(3):afad027.

[doi: 10.1093/ageing/afad027](https://doi.org/10.1093/ageing/afad027)

Bavelaar, Laura et al. Een 'mixed-methods' evaluatie-onderzoek naar voorkeuren van naasten en zorgprofessionals voor een handreiking over levenseindezorg bij dementie. *Tijdschrift voor gerontologie en geriatrie* vol. 54,2 10.36613/tgg.1875-6832/2023.02.03. 11 Jun. 2023.

[doi:10.36613/tgg.1875-6832/2023.02.03](https://doi.org/10.36613/tgg.1875-6832/2023.02.03)

Smaling, Hanneke J A et al. Interventions that may increase control at the end of life in persons with dementia: the cross-cultural CONT-END acceptability study protocol and pilot-testing. *BMC palliative care* vol. 22,1 142. 27 Sep. 2023. [doi:10.1186/s12904-023-01249-7](https://doi.org/10.1186/s12904-023-01249-7)

Peerboom, Fran B A L et al. Fundamentals of end-of-life communication as part of advance care planning from the perspective of nursing staff, older people, and family caregivers: a scoping review. *BMC nursing* vol. 22,1 363. 6 Oct. 2023. [doi:10.1186/s12912-023-01523-2](https://doi.org/10.1186/s12912-023-01523-2)

van der Steen, Jenny T et al. Consensus definition of advance care planning in dementia: A 33-country Delphi study. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*, 10.1002/alz.13526. 20 Nov. 2023.

[doi:10.1002/alz.13526](https://doi.org/10.1002/alz.13526)

De activiteiten van het UNC-ZH zijn mede mogelijk gemaakt door een financiering van ZonMw.

www.unc-zh.nl

©2024 UNC-ZH/LUMC

Tekst(redactie), vormgeving, illustraties: Eveline Korving (UNC-ZH/LUMC)

